Afval

Beleidsplan 2026 – 2030
‘Minder afval, beter scheiden:
Samen maken we het verschil’

Voorwoord

Het laatste afvalbeleidsplan
Met trots presenteer ik u het laatste afvalbeleidsplan van de gemeente Zoetermeer. De opvolger van dit stuk wordt namelijk niet het afvalbeleid, maar het afval- en grondstoffenbeleid genoemd. Dit komt doordat het hergebruiken van afval als grondstof steeds belangrijker wordt. Zelf heb ik, in mijn tijd als ondernemer, ervaren hoe belangrijk het is om afval goed te scheiden. Niet alleen voor het milieu, maar ook om kosten te besparen. Restafval verwerken is duur en waardevolle materialen gaan verloren. Materialen die we opnieuw hadden kunnen gebruiken. Als we ons afval beter scheiden en meer recyclen, kunnen we niet alleen de druk op het milieu verlichten, maar ook de kosten beheersen.

Afval raakt ons allemaal
Dit afvalbeleid is het resultaat van intensieve samenwerking met onze inwoners. Deze samenwerking hebben we op een innovatieve wijze vormgegeven door middel van een burgerberaad. Honderdvijftig Zoetermeerders zijn de uitdaging aangegaan en hebben zich in verschillende bijeenkomsten ontwikkeld tot ware afvaldeskundigen. Met oog voor de wensen en ideeën van de inwoners van Zoetermeer hebben zij waardevolle adviezen uitgebracht. De boodschap die we meekregen is helder; ‘De inwoners van Zoetermeer moeten zelf aan de slag met afval, maar de gemeente moet hen wel ondersteunen.’ Dit is dan ook de kern van dit nieuwe afvalbeleidsplan geworden. Een breed afvalbeleid dat ingaat op allerlei onderdelen van afval. De gemeente biedt de juiste middelen en randvoorwaarden, maar de verantwoordelijkheid voor afval ligt bij ons allemaal.

Dankwoord
Ik spreek hier mijn grote waardering uit voor alle betrokkenen die hun tijd en kennis hebben geïnvesteerd in dit nieuwe beleid. In het bijzonder bedank ik het burgerberaad en de monitorgroep voor hun waardevolle inzet en betrokkenheid. Dankzij hun adviezen en motivatie presenteren we een beleid dat echt *voor en door* de inwoners van Zoetermeer is ontwikkeld. Ik ben ervan overtuigd dat we samen een schoner, duurzamer Zoetermeer kunnen realiseren. Dit beleid is een belangrijke stap in die richting en ik kijk ernaar uit om dit samen met u in de praktijk te brengen.

Wim Blansjaar
Wethouder afval

Inhoudsopgave

Voorwoord 2
Samenvatting 5
1. Leeswijzer 7
1.1 Begrippenlijst 8
2. Aanleiding 10
2.1 Afvalbeleid 2021 en referendum 10
2.2 Burgerberaad 10
2.3 Landelijke ontwikkelingen 12
3. Kaders van het beleid 13
3.1 Europees wet- en regelgeving 13
3.2 Landelijke wet- en regelgeving 14
4. Onderzoeken 15
4.1 Scenario-onderzoek bron- en nascheiding 2022 15
4.2 Analyse afval Zoetermeer 2024 en 2025 16
4.2.1 Ontwikkeling afvalscheiding in Zoetermeer voor apart aangeboden afvalsoort 16
4.2.2 Vergelijking met landelijk gemiddelde 17
4.2.3 Samenstelling restafval 18
4.3 Afvalinzameling Oosterheem 2025 19
4.4 Eindevaluatie PBD dicht bij huis met frequentieverlaging inzameling restafval 19
5. Doel van het beleid 21
5.1 Afval verminderen 23
5.1.1 Zoetermeerse situatie 23
5.1.2 Invoeren Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk 24
5.1.3 Verder in gesprek met scholen over lesmateriaal voorkomen afval 24
5.1.4 Communicatiecampagne over verminderen afval 25
5.1.5 Inzetten op vermindering van verpakking bij producenten 25
5.2 Afval scheiden 27
5.2.1 Zoetermeerse situatie 27
5.2.2 Andere manier van PBD scheiden 28
5.2.3 Uitfaseren ondergrondse verzamelcontainers bij laagbouwwoningen 30
5.2.4 Onderzoeken spreiding, toegankelijkheid en bereikbaarheid milieueilanden 30
5.2.5 Aanpak papier en karton scheiden 31
5.2.6 Aanpak GFT+E scheiden 31
5.2.7 Aanpak specifieke afvalstromen 32
5.2.8 Communicatiecampagne met tips over afval scheiden 32

5.3 Afval wegbrengen....34
5.3.1 Zoetermeerse situatie....34
5.3.2 Zelfbrengdepot op afspraak....34
5.3.3. Onderzoek uitbreiding afvaldepot....35
5.3.4 Proef met bakfiets en aanhangwagen voor wegbrengen afval....35
5.3.5 Proef gratis tuintegels inleveren....35
5.3.6 Communicatiecampagne over circulaire alternatieven....35
5.4 Afval ophalen....37
5.4.1 Zoetermeerse situatie....37
5.4.2 Nieuw schema afvalophaal minicontainers....37
5.4.3 Behoud van grofvuil ophaalservice....38
5.4.4 Communicatiecampagne over correct aanbieden afval....39
5.4.5 Inzet handhaving op correct aanbieden afval....39
6. Planning....40
6.1 2026....40
6.2 2027....40
6.3 2028....40
6.4 2029....41
7. Effecten van het beleid op het afval....43
7.1 Afval verminderen....43
7.2 Afval scheiden....43
7.3 Afval wegbrengen....44
7.4 Afval ophalen....44
7.5 Gevolgen voor de landelijke doelstellingen....44
7.6 Monitoren....46
8. Financiën....47
8.1 Zoetermeerse situatie....47
8.2 Financiële gevolgen nieuw beleid....48
8.3 Effect op afvalstoffenheffing....50

Samenvatting

De afgelopen jaren is het in Zoetermeer vaak gegaan over afval. In 2020 is er een nieuw beleid geschreven; veel nieuwe plannen om het afval in Zoetermeer aan te pakken. Maar met het referendum bleek in 2022 dat dit beleid onvoldoende draagvlak had. Een andere aanpak was nodig. Er werd een nieuwe weg ingeslagen met het burgerberaad. In 2024 gaven ongeveer 150 inwoners van diverse achtergronden, vijftien adviezen mee. Adviezen om beleid mee te maken. Ondertussen stond ook de rest van de wereld niet stil. Op Europees en landelijk niveau kwamen er nieuwe afspraken, regels en wetten. Deze vormde de kaders voor een nieuwe aanpak.

Doelstelling

Het nieuwe afvalbeleidsplan van Zoetermeer betekent een koerswijziging. De gemeente wil de hoeveelheid restafval verder verminderen en het aandeel herbruikbare grondstoffen vergroten. Na jaren met verouderd beleid, wordt opnieuw gewerkt aan een structurele en toekomstgerichte aanpak van afval. De adviezen van het burgerberaad vormen daarbij een belangrijk fundament. Dit beleid richt zich op het realiseren van duurzaamheidsdoelen, het oplossen van knelpunten in het afvalsysteem en het beheersen van de kosten, zodat de afvalstoffenheffing voor inwoners beperkt blijft.

Nieuwe aanpak met twintig acties

Dit afvalbeleidsplan beschrijft de nieuwe aanpak. De diverse acties zijn verdeeld in vier categorieën. Afval verminderen, afval scheiden, afval wegbrengen en afval (laten) ophalen. Dit zijn de vier wijzen waarop de inwoners van Zoetermeer te maken hebben met afval. Alleen samen kunnen we de nieuwe aanpak tot een succes brengen. De gemeente biedt de juiste middelen en randvoorwaarden, maar de verantwoordelijkheid voor afval ligt bij ons allemaal. Dit beleidsplan bevat de nieuwe aanpak van afval, met daarin twintig specifieke acties. Deze acties en de gevolgen van de totale aanpak worden hieronder uiteengezet.

Afval verminderen

Minder afval is altijd goed. Dan zijn er immers ook geen kosten voor verwerking of nadelen voor het milieu. Dit beleidsplan zet in op het verminderen van afval door bij producenten te pleiten voor minder verpakkingen en door verder in gesprek te gaan met scholen over lespakketten over verminderen van afval. Ook wordt de Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk ingevoerd en wordt de communicatie over verminderen van afval versterkt.

Afval scheiden

Het goed scheiden van afval is beter voor het milieu en de portemonnee. Dit beleidsplan stimuleert inwoners op diverse manieren om afval zorgvuldig te scheiden. Zo verandert de inzameling van Plastic, Blik en Drankkartons (PBD). Ondergrondse PBD containers worden geleidelijk uitgefaseerd, in plaats daarvan wordt ingezet op minicontainers en nascheiding. Ook de aanpak van andere afvalstromen wordt versterkt. Het scheiden van Groente, Fruit, Tuinafval en Etensresten (GFT+E) wordt makkelijker gemaakt met het uitdelen van compostbakjes. Verder worden er verschillende acties uitgevoerd om te voorkomen dat containers voor papier en karton te snel vol raken. Daarnaast wordt een brede communicatiecampagne opgezet met praktische tips en heldere uitleg over afvalscheiding en recycling. Tot slot wordt onderzocht hoe de spreiding, toegankelijkheid en bereikbaarheid van milieueilanden en de inzameling van specifieke afvalstromen verder verbeterd kan worden.

Afval wegbrengen

Voor inwoners die hun afval zelf wegbrengen, wordt het serviceniveau versterkt. Zo wordt een nieuw afsprakensysteem ingevoerd voor het zelfbrengdepot, waarmee inwoners sneller en efficiënter hun afval kunnen aanbieden. Daarnaast worden verschillende proeven en onderzoeken uitgevoerd om het gemak en de toegankelijkheid van het zelfbrengdepot en de milieueilanden verder te verbeteren. Ook

wordt extra ingezet op duidelijke en toegankelijke communicatie, zodat inwoners beter weten waar en hoe zij hun afval op een juiste manier kunnen wegbrengen.

Afval ophalen
Voor inwoners die hun afval laten ophalen, wordt ingezet op helderheid en service. Zo is het nieuwe schema afvalophaal minicontainers duidelijk en praktisch. Verder worden inwoners gestimuleerd om hun afval op de juiste manier aan te bieden via een communicatiecampagne, de inzet van handhaving en door het behoud van de grofvuil ophaalservice.

Planning
De twintig benoemde acties en aanpakken worden de komende jaren gerealiseerd. Daarbij is een verdeling gemaakt over de jaren 2026 tot en met 2029. In 2026 worden de acties uitgevoerd waar nog slechts beperkte voorbereiding resteert. Zoals het invoeren van het afsprakensysteem voor het zelfbrengdepot en de Ja-Ja sticker. In 2027 ligt de focus voorbereiden van het nieuwe PBD systeem en de inzet van handhaving. In 2028 wordt het nieuwe PBD systeem ingevoerd. In elk jaar wordt er ook een onderzoek uitgevoerd en is er een specifiek aandachtspunt in de overkoepelende communicatiestrategie.

Verbeterd serviceniveau
Het afvalbeleidsplan zet in op verschillende verbeteringen. Het eerste beoogde resultaat is het vasthouden en zelfs versterken van het hoge serviceniveau voor inwoners. Inwoners kunnen het afval op een gemakkelijke manier (blijven) scheiden, wegbrengen of aanbieden voor ophalen. Met het nieuwe PBD systeem wordt het bijvoorbeeld makkelijker om dichtbij huis te scheiden. Ook wordt het serviceniveau van het zelfbrengdepot verbeterd door invoering van het afsprakensysteem, een proef met een bakfiets en een aanhanger en een proef waarbij tuintegels gratis ingeleverd kunnen worden. Hiermee wordt het makkelijker, goedkoper en minder tijdrovend voor inwoners om spullen weg te brengen.

Financiële gevolgen
Dit beleidsactieplan leidt tot een enigszins verbeterde financiële situatie. In Zoetermeer is sprake van een gesloten financieel systeem voor afval. Dat betekent dat de kosten die de gemeente maakt voor het verwerken van afval in balans zijn met de inkomsten uit de afvalstoffenheffing. Hoe meer kosten er worden gemaakt, hoe hoger de afvalstoffenheffing voor huishoudens wordt. Dit beleidsactieplan beheerst de stijging van de jaarlijkse kosten voor de gemeente Zoetermeer. Dit staat echter in contrast met de gevolgen van nieuw landelijk beleid. De belasting op verbranding van afval, de CO2 heffing en de plastictaks worden allemaal doorbelast aan de gemeente. Daarmee gaan de ‘kosten’ van de gemeente omhoog waardoor ook de afvalstoffenheffing omhooggaat. Gecombineerd is de verwachting dat vanaf 2026 tot en met 2030 de afvalstoffenheffing per huishouden per jaar met ongeveer € 20 tot € 73 toeneemt.

Milieuresultaten
Hoewel de benoemde aanpak zal leiden tot verbeterde milieuresultaten, zal dit mogelijk nog niet voldoende zijn om in 2030 de landelijke doelstellingen te behalen. Het doel is dat in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt aangeboden en 75% van het afval wordt gerecycled. Met dit beleidsactieplan gaat Zoetermeer een verbetering realiseren op deze twee percentages. Het is echter niet volledig te voorspellen wat deze verbetering gaat zijn. Met name van de intensivering van de communicatie wordt veel verwacht, maar deze is moeilijk te voorspellen. De nieuwe aanpak van PBD scheiden is wel specifieker te voorspellen. De verwachting is dat dit het totale scheidingspercentage in Zoetermeer laat stijgen van 39% naar circa 43% en het recyclingpercentage laat stijgen van 32% naar ongeveer 34%. Met dit nieuwe beleidsplan gaat Zoetermeer dus stappen zetten op weg naar de landelijke doelstelling.

1. Leeswijzer

Dit document bevat het afvalbeleidsplan van de gemeente Zoetermeer voor de periode 2026–2030. Het plan treedt pas in werking nadat de gemeenteraad het officieel heeft vastgesteld. Het document is opgebouwd uit vier onderdelen:

Achtergrond

In hoofdstuk twee wordt de achtergrond met de totstandkoming van dit beleid nader toegelicht. Hoofdstuk drie beschrijft de beleidskaders, waaronder relevante Europese en landelijke wet- en regelgeving. In het vierde hoofdstuk worden enkele onderzoeken naar het afval in de gemeente Zoetermeer besproken. Samen geven deze drie hoofdstukken een volledig beeld van de achtergrond en de feitelijke situatie waarop dit afvalbeleid is gebaseerd.

Kern van het beleid

Hoofdstuk vijf is het belangrijkste hoofdstuk. In het vijfde hoofdstuk staat de kern van het beleid. Inwoners van Zoetermeer hebben op vier manieren te maken met afval: afval verminderen, afval scheiden, afval wegbrengen en afval (laten) ophalen. Op deze vier onderdelen gaat het beleid dan ook nader in. Vanuit de inwoner geredeneerd, met de juiste randvoorwaarden en faciliteiten vanuit de gemeente. Ook worden de doelstellingen en de planning van het beleid uiteengezet.

Gevolgen van het beleid

In hoofdstukken zeven en acht wordt nader ingegaan op de gevolgen van het nieuwe beleid. Hierin worden eerste de verwachte resultaten van het beleid beschreven en daarna worden de financiële aspecten toegelicht.

Bijlagen

In de bijlagen zijn het eindverslag van het burgerberaad opgenomen en een schematisch overzicht op welke wijze de adviezen van het burgerberaad invulling hebben gekregen in dit afvalbeleid. Ook zijn het onderzoek naar afvalinzameling in Oosterheem en de sorteeranalyse 2025 opgenomen.

1.1 Begrippenlijst

Term	Betekenis
Afvalstoffenheffing	Gemeentelijke belasting die huishoudens betalen voor het ophalen en verwerken van hun afval.
Afvalstoffenverordening	Lokale regels over het beheren van (huishoudelijk)afval.
AVI	Afvalverbrandingsinstallatie. Wordt gebruikt om restafval dat niet gerecycled kan worden te verbranden.
Bronscheiden	Scheiden van afvalstromen in de buurt van de woning.
Burgerberaad	Gelote groep inwoners die politiek adviseert over een bepaald onderwerp. In 2024 in Zoetermeer over afval.
Communicatiecampagne	Aanpak of strategie om informatie aan Zoetermeerders te vertellen
GFT+E	Groente, fruit, tuinafval en etensresten.
Grofvuil	Afval dat qua afmetingen niet in een minicontainer of ondergrondse verzamelcontainer past.
KCA	Klein chemisch afval (bijvoorbeeld batterijen of verf).
Milieueiland	Locaties met ondergrondse verzamelcontainers voor gescheiden afval. Vaak in de buurt van winkelcentra of wijkuitgangen.
Minicontainer	Kleine container voor afval bij een woning, ook wel een kliko genoemd.
Nascheiden	Scheiden van herbruikbare PBD uit het restafval na inzameling.
Ondergrondse verzamelcontainers op milieueilanden	Ondergrondse verzamelcontainers op de milieueilanden (PBD, papier en karton, glas en textiel).
Ophaalschema	Frequentie van het ophalen van afval (met name bij minicontainers).
PBD	Plastic, blik en drankkarton.
Recyclingpercentage	Het percentage van het huishoudelijk afval dat na verwerking daadwerkelijk wordt gerecycled.
Restafval	Overig afval dat niet geschikt is voor hergebruik of recycling.
Scheidingspercentage	Percentage van het totale afval dat gescheiden wordt aangeboden.
UPV (Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid)	Beleidsprincipe waarbij producenten verantwoordelijk zijn voor de inzameling en verwerking van de producten/verpakkingen die zij op de markt brengen.
Verpakkingsmateriaal	Materialen zoals plastic en karton die gebruikt worden om producten te verpakken.
(Laagbouw-) Woningen met minicontainers	Woningen in Zoetermeer die voor hun afval gebruik maken van een minicontainers (grijs voor rest, groen voor GFT+E)
(Hoogbouw-) Woningen met ondergrondse verzamelcontainers	Woningen in Zoetermeer die voor hun afval gebruik maken van ondergrondse verzamelcontainers (rest en GFT+E)
Zelfbrengdepot	Locatie waar Zoetermeerders hun (grofvuil)afval heen kunnen brengen (locatie Argonstraat)

Achtergrond

2. Aanleiding

De afgelopen jaren is er veel gebeurd rondom afval in Zoetermeer. In 2020 is er een nieuw beleid geschreven. Met een referendum bleek dat dit beleid onvoldoende draagvlak had. Daarna volgde een burgerberaad. 150 inwoners gaven 15 adviezen mee. Tot slot kwamen er landelijke ontwikkelingen, wijzigingen met impact voor Zoetermeer. Al deze ontwikkelingen hebben meegespeeld bij de totstandkoming van dit nieuwe beleid. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen uiteengezet.

2.1 Afvalbeleid 2021 en referendum

In 2021 heeft de gemeente Zoetermeer een nieuw afvalbeleid opgesteld (Afval en grondstoffenbeleidsplan Zoetermeer 2021). Met een nieuw afvalbeleid beoogde de gemeente de hoeveelheid restafval terug te dringen. Uit onderzoek was namelijk gebleken dat Zoetermeer in vergelijking met andere gemeenten slecht scoorde op afval, met name op afvalscheiding. Het beleid benoemde daarom een aantal maatregelen. Bijvoorbeeld het stoppen met gratis inzamelen van grofvuil, het invoeren van bronscheiding voor plastic, blik en drinkpakken (PBD), het verminderen van de ophaalfrequentie van minicontainers en het invoeren van gedifferentieerde tarieven op restafval. Het nieuwe beleid kon echter niet rekenen op steun van de inwoners van Zoetermeer. Een initiatief om een referendum te organiseren over het afvalbeleid behaalde genoeg steun, en na beraadslaging, stemde de gemeenteraad uiteindelijk in met het organiseren van een referendum. Tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 werd het referendum gehouden. 81% van de stemmers stemde tegen het nieuwe afvalbeleid. In mei 2022 besloot de gemeenteraad om het afvalbeleid in te trekken (Raadsvoorstel Intrekken afvalbeleidsplan 2021).

2.2 Burgerberaad

Na het referendum en het intrekken van het afvalbeleid, besloot de gemeenteraad dat het belangrijk was om de inwoners van Zoetermeer actief te betrekken bij het maken van nieuwe plannen over afval. In november 2023 besloot de gemeenteraad daarom om een burgerberaad te organiseren (Raadsbesluit Burgerberaad over afvalbeleid). Een burgerberaad is een uitgebreide vorm van participatie en een aanvulling op het bestuurlijke besluitvormingsproces. Bij dit eerste burgerberaad in Zoetermeer gingen 150 inwoners, die door loting waren geselecteerd, met elkaar in gesprek over afval. Tijdens vijf bijeenkomsten kregen de deelnemers informatie over het onderwerp, vormden ze hun mening en namen ze besluiten. Het burgerberaad kon hierbij gebruik maken van (externe) experts en kon de gekozen maatregelen laten toetsen op haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Uiteindelijk leidde het burgerberaad tot een advies aan het college en de gemeenteraad. Het advies bevat de voorwaarden waaraan het toekomstige afvalbeleid moet voldoen. Het advies is belangrijk en er kan alleen met goede redenen van afgeweken worden. Het eindverslag van het burgerberaad is opgenomen in de bijlagen. In oktober 2024 heeft de gemeenteraad besloten de adviezen van het burgerberaad te omarmen (Raadsbesluit Adviezen burgerberaad). De raad heeft daarbij besloten dat de adviezen zwaarwegend zijn, maar dat na een kosten-baten analyse ook mogelijk afgeweken kan worden.

In dit beleidsplan worden diverse acties en aanpakken benoemd. Als er over een actie ook geadviseerd is door het burgerberaad wordt hier door middel van een tekstkader op in gegaan. In de bijlagen is een totaaloverzicht opgenomen met op welke wijze de adviezen van het burgerberaad zijn meegenomen bij de acties en aanpakken.

Verantwoording naar aanleiding van het referendum

Hoewel het afvalbeleid uit 2021 na het referendum is ingetrokken, bevat het nieuwe afvalbeleidsplan op onderdelen vergelijkbare maatregelen. Het college vindt het belangrijk om duidelijk te maken dat

deze onderdelen zijn heroverwogen in het licht van de adviezen van het burgerberaad, de huidige landelijke doelstellingen en de financiële haalbaarheid.

Adviezen burgerberaad

1. *Plastic: Gemak voor iedere dag!*
2. *Scheiden in en aan huis voor de hoogbouw en laagbouw*
3. *Scheid (aan) je plastic (laagbouw)*
4. *PBD, aan de slag ermee!*
5. *Hoogbouw Oosterheem: Scheid (aan je) plastic*
8. *Gemak dient de mens!*
9. *GFT+E van grijs naar groen; gewoon doen!*
10. *Ophalen grofvuil blijft gratis*
13. *Effectieve communicatie over afval*
14. *Welk afval moet waar? Simpel scheiden!*
15. *Leer en doe mee*
16. *Doe met kennis en gemak afval in de juiste bak*
17. *Grofvuilophaal*
18. *Meer druk op producenten*
19. *Jong geleerd, oud gedaan*

**Adviezen 6,7,11, 12 en 20 kregen geen meerderheid van de deelnemers van het burgerberaad en zijn daarmee afgevallen. Desondanks is er wel aandacht geweest voor deze adviezen bij het opstellen van het afvalbeleidsplan.*

2.3 Landelijke ontwikkelingen

Naast de ontwikkelingen binnen Zoetermeer, hebben zich ook op landelijk niveau veranderingen voorgedaan op het gebied van afval. Ook deze hebben impact op de situatie in Zoetermeer. De belangrijkste landelijke ontwikkelingen zijn:

Stijging afvalbeheerkosten

Door de hogere prijzen van gas, elektriciteit en grondstoffen stijgen de kosten van afvalbeheer. Daarnaast stijgen de kosten van afvalbeheer door wijziging van landelijk beleid, zoals het verbod op lachgas en daarmee het vervallen van statiegeld op lachgascilinders. Daardoor komen lachgascilinders nu veelal terecht in het afval. De hoge kosten van verwijderen en verwerken van deze cilinders komen voor rekening van de gemeente.

Belasting op afval

De landelijke overheid heeft een belasting op het verbranden van restafval ingevoerd. Deze belasting is de afgelopen jaren ook flink verhoogd. In 2016 was er een tarief van € 13,07 per ton afval. Voor 2025 was het tarief € 39,70 per ton afval (bron: Informatiepunt Leefomgeving, 2025). Daarnaast speelt ook de CO2-heffing op restafval mee. Afvalcentrales stoten CO2 uit en moeten daarvoor dus de heffing betalen. De verwachting is dat de heffing de komende jaren oploopt (van € 0) tot € 28,97 per ton huishoudelijk restafval. Tot slot is er op Prinsjesdag 2025 meer duidelijk geworden over de plastictaks. Voorheen werd jaarlijks 567 miljoen euro opgehaald bij bedrijven die plastic produceren. Vanaf 2028 wordt deze echter herverdeeld, of via de afvalsector doorbelast, naar gemeentes en daarmee dus ook naar huishoudens door middel van de afvalstoffenheffing. De exacte impact van deze veranderingen moet nog worden bepaald, maar op dit moment is de inschatting dat de afvalstoffenheffing in 2028 met ongeveer € 45 per huishouden toeneemt. Vanaf 2030 is dit bedrag opgelopen tot ongeveer € 70 per huishouden extra.

Producentenverantwoordelijkheid

Producenten van verpakking van glas, papier en plastic betalen een vergoeding aan gemeenten voor het inzamelen van verpakkingsafval. Deze afspraken zijn vastgelegd in de ‘Landelijke Ketenovereenkomst Verpakkingen’. Begin 2025 is er opnieuw onderhandeld over deze afspraken. Vanaf 1 januari 2026 geldt de vernieuwde ketenovereenkomst (bron: VNG, 2025). Voor Zoetermeer hebben deze nieuwe afspraken grote gevolgen. Er is namelijk afgesproken om gezamenlijke inzet op kwaliteit van het afval drastisch te versterken. Uitgangspunt is om bronscheiding toe te passen waar dit kan en nascheiding toe te passen waar dit nodig is. Ook is de afspraak gemaakt in te zetten op het uitfaseren van slecht functionerende brengsystemen, te beginnen met de gemeenten waar de vermenging met andere afvalstromen het grootst is (bron: brief van procesbegeleider Dick Benschop aan staatsecretaris Jansen over onderhandelingsresultaat stichting Verpact, VNG en NRVD, 2025). Concreet betekenen deze afspraken dat Zoetermeer moet inzetten op bronscheiding waar mogelijk en dat gemeenschappelijke brengvoorzieningen, zoals de ondergrondse containers voor PBD op de milieueilanden moeten verdwijnen. In hoofdstuk 5.2 ‘Afval scheiden’ worden de gevolgen hiervan voor Zoetermeer nader uitgelegd.

3. Kaders van het beleid

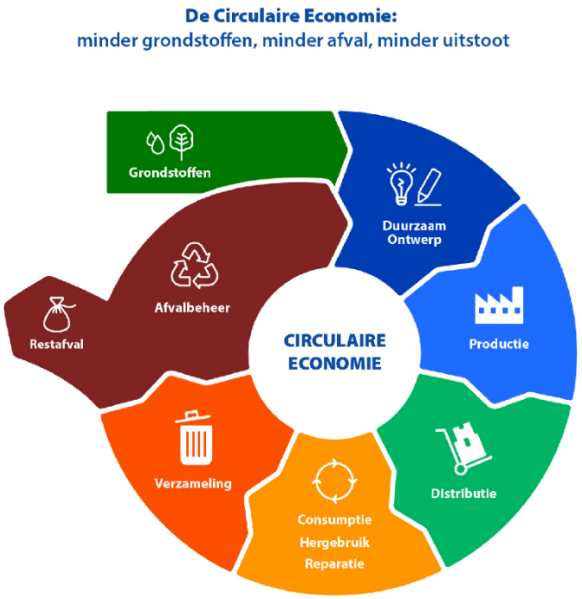
Met het vorige hoofdstuk is vastgesteld dat er veel ontwikkelingen zijn met betrekking tot afval. Naast deze ontwikkelingen zijn er ook bestaande wet- en regelgeving over afval. Een afvalbeleidsplan moet ook hier rekening mee houden. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste wet- en regelgeving uiteengezet.

3.1 Europees wet- en regelgeving

Europa heeft weinig eigen grondstoffen en wil minder afhankelijk zijn van andere landen. Daarom ziet de Europese Unie afval steeds meer als waardevolle grondstof. Het Europese beleid is gericht op het sluiten van kringlopen, het verminderen van afval en het stimuleren van hergebruik en recycling. Daarmee wordt bedoeld dat we afval steeds meer zien als grondstof en opnieuw gebruiken zodat er (bijna) geen afval meer is. De belangrijkste uitgangspunten komen uit de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen (2024), die bepaalt dat afval zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat afval dat toch ontstaat hoogwaardig wordt verwerkt volgens de afvalhiërarchie (voorkomen – hergebruiken – recyclen – verbranden – storten). Daarnaast volgen er Europese richtlijnen en verordeningen die gemeenten raken, zoals regels voor verpakkingen, plastic producten en circulaire economie.

De volgende Europese kaders gelden:

- Europese afvalhiërarchie (2008/98/EG, herziene Kaderrichtlijn afvalstoffen 2018)
- Europese Green Deal (2019)
- EU Circulaire Economie Actieplan (2020)
- Single Use Plastics Richtlijn (SUP, 2019/904/EU) – verbod en beperkingen op wegwerpplastic.
- Richtlijn verpakkingen en verpakkingsafval (1994/62/EG) – reductie en recyclingdoelen.
- Batterijenrichtlijn (2006/66/EG, herzien 2023)– inzameling en recycling van batterijen (er wordt op dit moment gewerkt aan een nieuwe UPV)
- Afvalstroomrichtlijnen voor o.a. WEEE (elektrisch en elektronisch afval) (2012), end-of-life vehicles (2000) en textiel (2022).

Bron: Europees Parlement, 2023

3.2 Landelijke wet- en regelgeving

In de Wet milieubeheer staan de basisregels voor afval. Deze zijn uitgewerkt in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) (2017 en 2021), dat eind 2025 wordt vervangen door het Circulaire Materialenplan (CMP). Dit plan bepaalt hoe Nederland met afval en grondstoffen omgaat en vormt daarmee hét kader voor het landelijke afval- en circulaire grondstoffenbeleid. Belangrijke uitgangspunten zijn de Europese afvalhiërarchie (voorkomen, hergebruiken, recyclen, verbranden en storten) en het streven naar een volledig circulaire economie in 2050, met 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030.

Daarnaast zijn er landelijke regelingen die direct van invloed zijn op gemeenten, zoals de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) door o.a. verpakkingen, sigarettenfilters, autobanden, textiel en elektrische apparaten. Producenten worden hierbij verantwoordelijk gemaakt voor de inzameling en recycling van hun producten. Voor gemeenten wordt de inzameling van plastic verpakkingen, verpakkingen van metaal en drankkarton (PBD) deels bekostigd door Verpact (het voormalige Afvalfonds Verpakkingen). Ook landelijke afspraken, zoals het Grondstoffenakkoord (2017) en het Klimaatakkoord (2019), sturen op minder afval, meer recycling en CO_2-reductie.

Tot slot speelt ook het 'VANG' programma nog mee. De rijksoverheid heeft het uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) opgezet. Dit programma (2015-2025) bevat activiteiten voor voorkomen, scheiden en recyclen van afval. We willen in Nederland in 2050 volledig circulair zijn. Het doel van VANG was tot 2020 dat het afval voor 75% gescheiden werd en dat het restafval per inwoner onder de 100 kilo per jaar kwam. Dit doel werd echter door veel gemeenten niet gehaald. Ook bleek dat een deel van het gescheiden afval niet gerecycled kon worden en alsnog werd verbrand. Daarom zijn de doelen aangepast: in 2030 recyclen we in Nederland minimaal 60% van het huishoudelijk afval. De doelen van VANG worden stapsgewijs ingebed in het Circulaire Materialenplan.

De volgende landelijke kaders gelden:

- Wet milieubeheer
- Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3, 2017–2025)
- Circulair Materialenplan (CMP, vanaf eind 2025)
- Grondstoffenakkoord (2017)
- Klimaatakkoord (2019)
- Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE, 2023–2030)
- UPV Verpakkingen (2007, herzien in 2023)
- UPV Elektrische en elektronische apparaten (WEEE, sinds 2005)
- UPV Batterijen (2008)
- UPV Autobanden (2005)
- UPV Textiel (vanaf 2023)
- UPV Sigarettenfilters (per 2023)
- Statiegeldregeling Plastic flessen (sinds 2005, uitgebreid 2021)
- Statiegeldregeling Kleine plastic flesjes (2021)
- Statiegeldregeling Blikjes (2023)
- VANG-programma (Van Afval Naar Grondstof, sinds 2014)

4. Onderzoeken

De afgelopen jaren zijn er in Zoetermeer diverse onderzoeken uitgevoerd naar afval. Sinds 2008 wordt met regelmaat het afval van Zoetermeer in kaart gebracht. In 2022 is er een onderzoek gedaan naar de verschillende scenario's van bron- of nascheiding van PBD uit restafval. In 2024 en 2025 is er uitgebreide analyse van het Zoetermeerse afval gemaakt en in 2025 is er een onderzoek gedaan naar afvalinzameling in de wijk Oosterheem. Dit hoofdstuk benoemt de belangrijkste resultaten uit deze onderzoeken.

4.1 Scenario-onderzoek bron- en nascheiding 2022

De gemeente Zoetermeer heeft in 2022 een extern onderzoek laten doen naar scenario's voor bron- en nascheiding van PBD. Daarbij zijn aspecten als serviceniveau, milieuprestaties en kosten uiteengezet. Uit het onderzoek blijkt dat bronscheiding bij laagbouw en nascheiding bij hoogbouw leidt tot de beste milieu- en kostenprestaties. Dit scenario leidt tot een hogere mate van scheiding van PBD en tegelijkertijd tot lagere kosten in vergelijking met de huidige situatie. De gemeenteraad heeft het volledige onderzoek ontvangen (raadsmemo 'Onderzoeken afvalinzameling en afdoening motie 2204-02 besluiten na afvalreferendum').

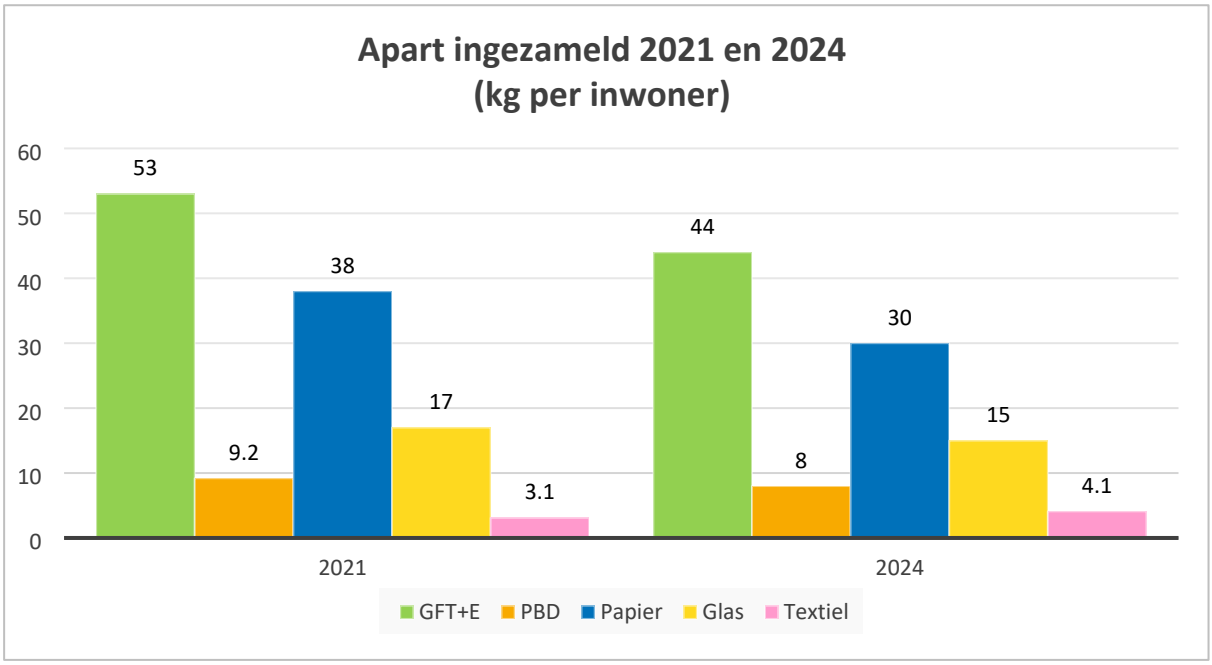

4.2 Analyse afval Zoetermeer 2024 en 2025

De gemeente Zoetermeer laat jaarlijks in juni of juli een sorteeranalyse uitvoeren op het huishoudelijk afval. Daarbij wordt gekeken naar de samenstelling van het restafval. De analyse laat zien welke grondstoffen goed worden gescheiden en welke nog vaak in het restafval belanden. De resultaten zijn gebaseerd op inzamelgegevens van de gemeente Zoetermeer, de landelijke benchmark huishoudelijk afval en de sorteeranalyses.

Uit de analyse blijkt dat de hoeveelheid gescheiden afval in Zoetermeer de laatste jaren afneemt. Vooral bij papier/karton en glas is een duidelijk daling in de gescheiden hoeveelheid zichtbaar. Groente, fruit, tuinafval en etensresten (GFT+E) vormen nog het grootste aandeel in het restafval met ongeveer 38% van het gewicht. Het grootste deel hiervan is keukenafval. Daar is dus nog veel winst te behalen. Ook komt uit de analyse naar voren dat er in het restafval nog veel waardevolle grondstoffen zitten. Bijna de helft van het restafval bestaat uit materialen die goed recyclebaar of herbruikbaar zijn. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde blijft Zoetermeer achter in het scheiden van waardevolle grondstoffen. Daarentegen scoort Zoetermeer wel erg goed in de kwaliteit van het gescheiden afval. Zo blijkt uit de verwerkingsgegevens dat bijvoorbeeld minder dan 1% van het aangeboden PBD afval van Zoetermeer wordt afgekeurd. In de tabellen en grafieken hieronder zijn enkele van de resultaten van de analyses opgenomen.

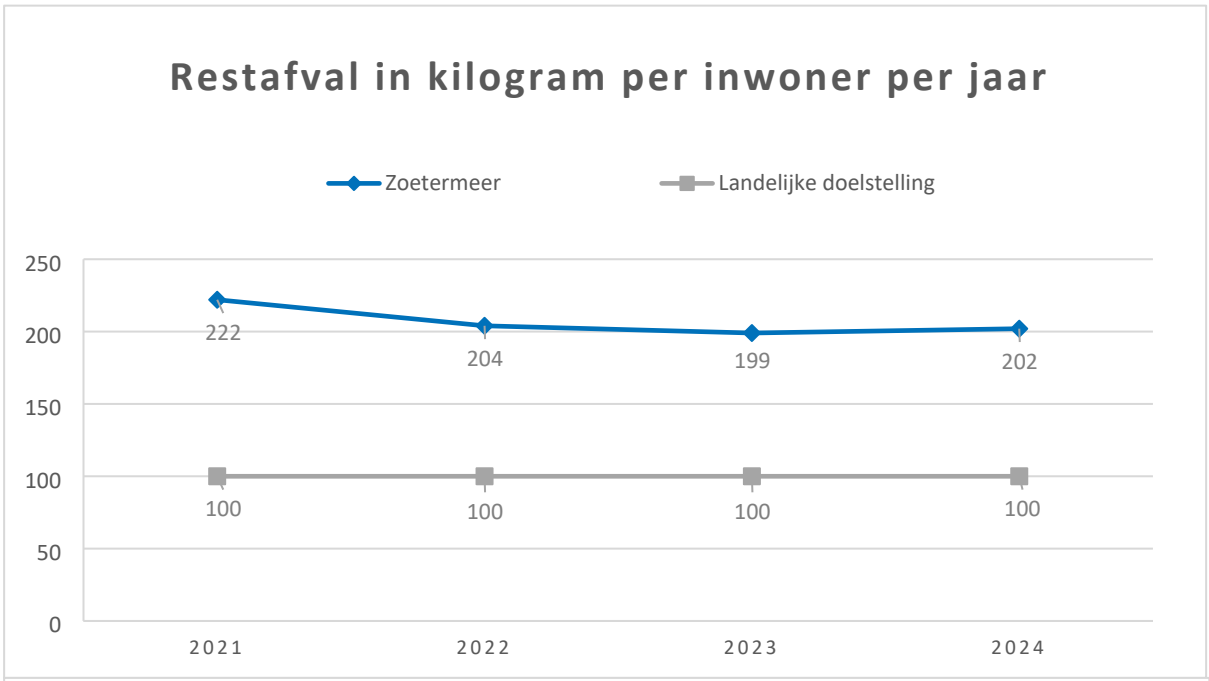
4.2.1 Ontwikkeling afvalscheiding in Zoetermeer voor apart aangeboden afvalsoort

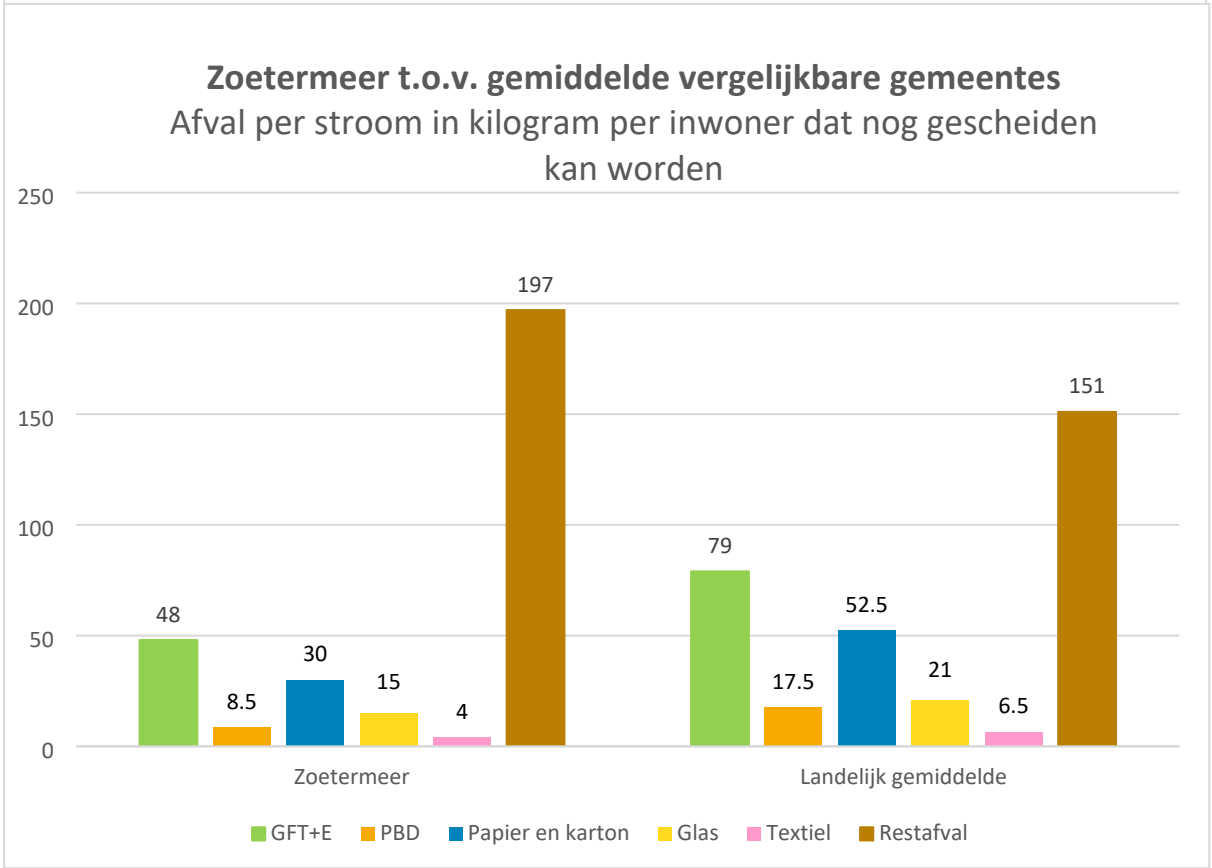

De bovenstaande tabel toont de hoeveelheid apart ingezameld afval per inwoner. Daarmee wordt bedoeld; hoeveel heeft de inwoner zelf al apart gescheiden. Het gaat daarbij dus niet om restafval, maar om afval dat al door de inwoner is gescheiden. Er kan gesteld worden dat er in 2024 minder afval werd gescheiden dan in 2021.

4.2.2 Vergelijking met landelijk gemiddelde

De onderstaande twee tabellen vergelijken Zoetermeer met de landelijke doelstelling en het landelijk gemiddelde van andere vergelijkbare gemeentes (stedelijkheidsklasse B). Beide tabellen laten zien dat Zoetermeer achterloopt. Daarmee wordt de noodzaak voor een nieuwe aanpak bevestigd.

4.2.3 Samenstelling restafval

Het onderstaande figuur laat de samenstelling zien van het fijn restafval van huishoudens in Zoetermeer. De weergegeven gewichtspercentages zijn gebaseerd op sorteeranalyses die jaarlijks in juni of juli worden uitgevoerd. In 2022 is er wegens omstandigheden geen sorteeranalyse gedaan. Met deze cijfers kan een belangrijke conclusie getrokken worden. In 2025 bestond slechts 16% van het restafval uit puur restafval. 84% van het restafval bestond dus nog uit herbruikbare grondstoffen.

4.3 Afvalinzameling Oosterheem 2025

Vanaf 2000 is de wijk Oosterheem gebouwd. Deze moderne wijk heeft ook een ‘moderne’ oplossing gekregen voor afval. Niet alleen de hoogbouwwoningen, maar alle woningen in Oosterheem hebben ondergrondse verzamelcontainer voor restafval en GFT+E afval gekregen. Daarmee heeft de wijk Oosterheem een aparte positie in Zoetermeer. Deze uitzonderingspositie vraagt om een zorgvuldige aanpak. Een nieuwe aanpak voor Zoetermeer kan immers andere effecten hebben op de wijk Oosterheem. Om daar zorgvuldig mee om te gaan is in 2025 een onderzoek gedaan naar de afvalinzameling van de wijk Oosterheem. Overigens hebben ook enkele laagbouwbuurten van de wijk Noordhove ondergrondse verzamelcontainers gekregen. Deze buurten zijn meegenomen bij het onderzoek. Voor het gemak wordt verder gesproken over ‘Oosterheem’. Het volledige onderzoeksrapport is opgenomen in de bijlagen. Deze paragraaf omschrijft de belangrijkste uitkomsten.

Het onderzoek heeft negen scenario’s onderzocht. Drie mogelijke scenario’s voor afvalinzameling van de hoogbouwwoningen en zes mogelijke scenario’s voor afvalinzameling van laagbouwwoningen. De scenario’s zijn berekend op milieuprestaties, kosten en serviceniveau.

Hoogbouw

Uit het onderzoek blijkt dat er voor hoogbouwwoningen geen goed passend bronscheidingssysteem bestaat. Scenario’s met deelcontainers of zakkeninzameling leiden tot hoge kosten of beperkte milieuwinst, en brengen praktische uitvoeringsproblemen met zich mee. Nascheiding van PBD scoort milieutechnisch minder goed dan bronscheiding, maar is in de praktijk wel uitvoerbaar. Daarnaast is nascheiden kostentechnisch vrijwel neutraal en biedt het een hoog serviceniveau aan inwoners. Daarom wordt dit scenario gezien als het meest haalbare voor hoogbouw.

Laagbouw

Voor de laagbouwwoningen in Oosterheem is geconstateerd dat het scenario van bronscheiden door middel van drie minicontainers de beste gecombineerde resultaten oplevert. Op milieuresultaten scoort dit systeem hoog. Bronscheiden levert altijd de beste scheidingspercentages op. In tegenstelling tot de hoogbouwwoningen is bij laagbouwwoningen bronscheiden wel mogelijk. Het vraagt wel een andere inrichting van de openbare ruimte en ruimte bij de woningen voor de containers. Net zoals in de rest van Zoetermeer, waar laagbouwwoningen al gebruikmaken van minicontainers, is dit ook in Oosterheem mogelijk. Het serviceniveau met minicontainers is hoog, omdat inwoners hun afval dichtbij huis en op een gemakkelijke manier kunnen aanbieden. Tot slot scoort dit systeem ook goed qua kosten. Ondergrondse verzamelcontainers zijn namelijk duur, waardoor een overgang naar minicontainers een besparing oplevert. Hoewel bronscheiden met minicontainers dus de voorkeur heeft, is het niet de meest gunstige optie voor de korte termijn. Dit komt met name door de complexe ruimtelijke overgang en de benodigde investeringskosten. In ‘hoofdstuk 5.2.3 Uitfaseren ondergrondse verzamelcontainers bij laagbouwwoningen’ staat daarom beschreven dat het doel is om op termijn over te gaan, maar dat het proces daarnaartoe eerst nader gespecifieerd dient te worden.

4.4 Eindevaluatie PBD dicht bij huis met frequentieverlaging inzameling restafval

In de periode van september 2015 tot en met februari 2016 vond in Zoetermeer de pilot ‘PBD dichtbij huis’ plaats, waarbij huishoudens in een deel van Rokkeveen een derde minicontainer voor de inzameling van PBD ontvingen. De resultaten van de pilot waren positief, maar de inzameling was in de geteste vorm logistiek en financieel niet haalbaar. Daarom startte in september 2016 een vervolgproef in een proefgebied in De Leyens waarbij het inzamelschema werd aangepast. PBD en restafval werden eens per vier weken opgehaald en GFT+E werd om de week geleegd. De meerderheid van de deelnemers was positief over zowel de derde minicontainer als lagere inzamelfrequentie van restafval. Daarnaast werd tijdens de pilot fors meer PBD gescheiden ingezameld.

Kern van het beleidsplan

5. Doel van het beleid

Dit hoofdstuk bevat de kern van het beleid. Diverse acties en aanpakken worden uiteengezet. Het afvalbeleid is ingedeeld in vier categorieën. Afval verminderen, afval scheiden, afval wegbrengen en afval (laten) ophalen. Dit zijn de vier manieren waarop inwoners van Zoetermeer te maken hebben met afval. Per categorie wordt een omschrijving gegeven, de Zoetermeerse situatie toegelicht en de nieuwe aanpak uiteengezet. Deze acties worden natuurlijk niet voor niks uitgevoerd, ze dragen bij om de doelstellingen te behalen. Dit afvalbeleidsplan streeft naar het bereiken van vijf doelstellingen.

1. Nieuwe structurele aanpak
   Op dit moment is er geen afvalbeleid. In 2021 heeft de gemeenteraad het geldende afvalbeleid ingetrokken. Dit nieuwe afvalbeleidsplan heeft daarom als doelstellingen om weer te komen tot een structurele aanpak van afval.

2. Adviezen Burgerberaad zwaarwegend
   Het Burgerberaad heeft vijftien adviezen uitgebracht. De gemeenteraad heeft besloten dat deze adviezen zwaarwegend zijn en als basis dienen voor het nieuwe afvalbeleid. Dit plan heeft daarom als doelstelling om de adviezen van het burgerberaad zwaarwegend mee te nemen.

3. Beheersen van de kosten
   De kosten van afvalverwerking worden gedekt vanuit de afvalstoffenheffing. Dat betekent dat een stijging van de kosten ook direct een stijging van de heffing betekent. Huishoudens betalen dan ook jaarlijks meer. Dit afvalbeleid heeft daarom ook als doelstellingen om de kosten van afvalverwerking te beheersen en de stijging van de heffing voor huishoudens zoveel als mogelijk te beperken.

4. (Landelijke) doelstellingen duurzaamheid
   Dit afvalbeleid heeft ook duurzaamheidsdoelstellingen. De belangrijkste daarbij is het terugdringen van het aantal kilo's restafval. Dit wordt ook jaarlijks gemonitord. Daarnaast streeft dit beleid naar het dichterbij brengen van landelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Zoals het verhogen van het scheidingspercentage en het recyclingpercentage.

5. Oplossen knelpunten huidige aanpak
   De afgelopen jaren zijn er, mede door gebrek aan een afvalbeleid, diverse knelpunten ontstaan in het afvalsysteem. Dit beleid streeft er naar deze knelpunten aan te pakken en op te lossen.

Afval verminderen

5.1 Afval verminderen

Afval voorkomen is de meest effectieve manier om de hoeveelheid afval terug te dringen. Wat niet geproduceerd wordt, hoeft ook niet ingezameld, vervoerd en verwerkt te worden. Verwerken van afval wordt ook steeds duurder, recyclen is dus ook belangrijk. Grondstoffen die gerecycled worden, worden geen afval. Daarmee levert afvalpreventie en recycling een directe bijdrage aan zowel de duurzaamheid van de stad als de betaalbaarheid van de afvalinzameling.

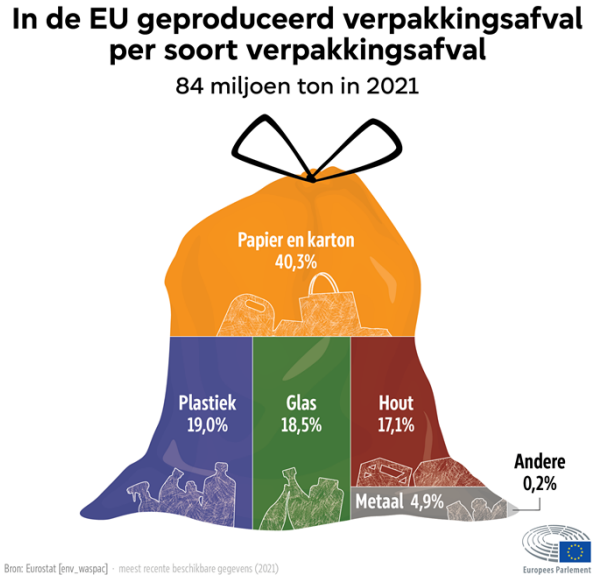
5.1.1 Zoetermeerse situatie

In Zoetermeer is nog veel winst te behalen met afvalvermindering. Uit sorteeranalyses blijkt dat een aanzienlijk deel van het restafval bestaat uit stromen die voorkomen of hergebruikt hadden kunnen worden. Vooral textiel en verpakkingsmateriaal, zoals karton, plastic en drankverpakkingen springen eruit als grote en onnodige afvalstromen.

De aparte inzameling van papier en karton daalt al jaren: van 39 kilo per inwoner in 2020 naar 30 kilo in 2024. Dit komt deels door digitalisering, maar ook door het gebruik van lichtgewicht pakketkarton. Hoewel er dus een dalende trend is, belandt nog steeds gemiddeld 15 kilo papier en karton per inwoner per jaar in het restafval. Steeds meer van die 15 kilo is karton. Dit omdat papiergebruik afneemt, maar verpakkingen zoals dozen van karton toenemen. Dit is lastig, want karton neemt meer volume in dan papier, waardoor containers sneller vol raken. Niet alleen de gemeente heeft te maken met deze veranderingen, ook (sport)verenigingen scholen en andere instanties. Diverse (sport)verenigingen, scholen en instanties in Zoetermeer verzamelen namelijk papier en karton om dit te verkopen.

Ook de andere afvalstromen vragen aandacht. Voor plastic geldt dat het een groot volume heeft en daarmee veel ruimte vraagt. Het gewicht van het plastic afval is daarentegen weer erg laag. GFT+E is ook belangrijk, want deze vormt de zwaarste afvalstroom. Tot slot beland nog veel textiel in het restafval en ook dat is onwenselijk. Over het algemeen geldt; restafval kost veel om te verwerken. Daarom is het doel; zo min mogelijk restafval.

In 2019 heeft Zoetermeer als één van de eerste gemeentes van Nederland een verbod op het oplaten van ballonen ingevoerd. Dit is een concreet voorbeeld over hoe de gemeente kan bijdragen aan het verminderen van afval. Sinds 2021 is er echter geen afvalbeleidsplan. De inzet op het voorkomen van afval is de afgelopen jaren daarom laag geweest. Er is met een beperkt budget ingezet op online communicatiecampagnes over het voorkomen en goed scheiden van afval. Het is dus nodig om in te zetten op een brede en samenhangende aanpak over het voorkomen van afval. De komende jaren blijft Zoetermeer kijken naar mogelijkheden, kansen en innovaties. Door zowel landelijk als lokaal aan te sluiten bij ontwikkelingen, wordt de beweging naar minder verpakkingen en meer hergebruik versterkt. Voor de komende jaren zijn vier specifieke acties geformuleerd, deze worden hieronder toegelicht.

Bron: Europees Parlement, 2023

5.1.2 Invoeren Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk

Ongeadresseerd reclamedrukwerk dat niet wordt gelezen is een onnodige afvalstroom. Niet elke inwoner die thuis drukwerk ontvangt, leest deze. Met het invoeren van de Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk kan ongelezen drukwerk worden voorkomen. De Ja-Ja sticker zorgt voor minder papierafval maar ook dat ondernemers gestimuleerd worden om hun communicatie verder te digitaliseren. Per 2026 voert Zoetermeer daarom de Ja-Ja sticker in; alleen huishoudens die bewust kiezen voor het ontvangen van folders, krijgen deze dan nog in de bus. Deze inzet wordt juridisch verankerd in de afvalstoffenverordening en ondersteund met communicatie en handhaving. Naast de Ja-Ja sticker blijven de Ja-Nee, de Nee-Ja en de Nee-Nee stickers ook gelden. Een belangrijk aandachtspunt bij de invoering is het mogelijke effect op (sport)verenigingen, scholen en maatschappelijke instellingen die papier en karton inzamelen. Voor hen kan de opbrengst hiervan iets lager uitvallen.

Motie
Met deze inzet wordt uitvoering gegeven aan motie 1907-14A GroenLinks "Zeg Ja tegen de Ja-Ja sticker".

5.1.3 Verder in gesprek met scholen over lesmateriaal voorkomen afval

Educatie speelt een cruciale rol in het verminderen van afval. Tot nu toe lag de nadruk voor educatie in Zoetermeer vooral op zwerfafval. Voor thema's als afvalpreventie en circulariteit ontbreekt echter nog een structureel aanbod. Daarom gaat de gemeente in de periode 2025–2030 met basisscholen en middelbare scholen in gesprek om samen te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor lespakketten, gastlessen of uitbreiding van bestaande programma's. Het doel is om zo een structureel educatieaanbod te hebben dat aansluit bij de leefwereld van kinderen en jongeren. Door jongeren al vroeg bewust te maken van hun rol in afvalpreventie, wordt duurzaam gedrag gestimuleerd. Daarnaast nemen zij deze kennis mee naar huis en in hun toekomstige keuzes.

Advies burgerberaad
Deze actie pas bij advies 19 van het burgerberaad. Er werd geadviseerd om in gesprek te gaan met basisscholen over het aanbieden/ontwikkelen van lespakketten.

5.1.4 Communicatiecampagne over verminderen afval

Veel inwoners weten nog niet goed hoe zij zelf afval kunnen voorkomen of ervaren hun bijdrage als te gering. Om dit te doorbreken start Zoetermeer in 2026 een communicatiecampagne die volledig in het teken staat van afval verminderen. In de campagne staan praktische tips en handelingsperspectief centraal: van verpakkingsarm boodschappen doen en bewust consumeren tot het hergebruiken of repareren van spullen via kringloopwinkels en repair cafés. Door zichtbaar te maken wat inwoners zelf kunnen doen én welke voordelen dit oplevert, wordt afvalpreventie concreet en haalbaar.

Advies burgerberaad

Deze communicatiecampagne sluit aan bij advies 15 van het burgerberaad. Het burgerberaad adviseerde om huishoudens informatie te geven over hoe ze afvalproductie van meer naar minder kunnen brengen.

5.1.5 Inzetten op vermindering van verpakking bij producenten

Verpakkingen maken een groot deel uit van het huishoudelijk afval. Producenten gebruiken ze voor gemak, bescherming en marketing, maar dit leidt tot een grote afvalstroom van plastic, blik en drinkpakken (PBD), glas en papier en karton. Minder verpakkingen betekent minder afval voor inwoners, lagere inzamel- en verwerkingskosten en meer mogelijkheden voor hergebruik. Een kanttekening daarbij is wel dat de gemeente Zoetermeer een vergoeding ontvangt van Verpact per ton PBD die wordt aangeleverd. Minder PBD afval aanleveren, betekent dus ook minder vergoeding. Toch is inzet op voorkomen van afval altijd beter dan (gescheiden) inzamelen en verwerken.

De gemeente Zoetermeer volgt de landelijke Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor verpakkingen nauwlettend. Binnen deze regeling zijn producenten verantwoordelijk voor het beperken en recyclen van verpakkingsafval. De gemeente blijft hierover actief in gesprek met Verpact, de VNG en andere landelijke en regionale partners.

Advies burgerberaad

Deze inzet sluit direct aan bij advies 18 van het burgerberaad. Het burgerberaad adviseerde de gemeente om landelijk in samenwerking met de VNG en lokaal met MKB te pleiten voor vermindering van verpakkingen bij producenten.

Afval scheiden

5.2 Afval scheiden

Het goed scheiden van afval is niet alleen belangrijk voor het milieu, het kan ook veel opleveren. Waardevolle materialen kunnen namelijk hergebruikt worden en het verwerken van restafval kost veel geld. Dus beter voor het milieu én goedkoper. Het loont daarom om de inwoners van Zoetermeer te stimuleren om hun afval goed te scheiden.

5.2.1 Zoetermeerse situatie

In Zoetermeer hebben we verschillende manieren van het scheiden van afval. Er zijn minicontainers bij woningen, ondergrondse verzamelcontainers bij woningen en milieueilanden met diverse ondergrondse containers. Grofvuil kan worden weggebracht naar het zelfbrengdepot of worden opgehaald.

In 2024 en 2025 is er een analyse uitgevoerd naar het afval in Zoetermeer (zie paragraaf 4.2). Uit deze analyse blijkt dat Zoetermeer ten opzichte van het landelijke gemiddelde minder goed het afval scheidt. Het afval dat we gescheiden aanbieden voor verwerken is wel van hoge kwaliteit. Minder dan 1% van het aangeboden PBD afval wordt door de verwerker afgekeurd. Uit de analyse kwam een belangrijke conclusie; in 2025 bestond 84% van het restafval uit materialen die gescheiden ingezameld hadden kunnen worden. Er zat nog veel GFT+E en PBD in het restafval. Zelfs anderhalf tot twee keer zoveel als dat er apart werd ingezameld. Deze afvalstromen zijn zwaar of nemen veel ruimte in, wat leidt tot hogere verbrandingskosten en sneller volle containers.

De manier van inzamelen heeft ook directe invloed op hoe goed afvalstromen worden gescheiden:

- (Laagbouw)woningen met minicontainers in Zoetermeer:
    - PBD, papier en karton, glas en etensresten worden relatief goed gescheiden
    - Textiel veel bij restafval
- (Hoogbouw)woningen met ondergrondse verzamelcontainers in Zoetermeer:
    - Lagere scheidingspercentages
    - Met name etensresten, glas en PBD veel bij restafval.

Deze conclusies benadrukken het belang van meer en beter afval scheiden. Om dit te gaan bereiken wordt ingezet op een andere manier van PBD scheiden, een onderzoek naar de milieueilanden en een nieuwe intensievere communicatiecampagne over het scheiden van afval. Deze inzet wordt hieronder uiteengezet.

5.2.2 Andere manier van PBD scheiden

Het scheiden van PBD afval gaat in Zoetermeer op dit moment niet goed. Uit analyses blijkt bijvoorbeeld dat er aanzienlijk meer PBD in het restafval belandt dan dat er gescheiden wordt ingezameld (zie paragraaf 4.2). PBD afval is volumineus en neemt dus veel ruimte in. In 2024 bestond het totale restafval van Zoetermeer voor 11% uit PBD. Restafvalcontainers moeten daardoor vaker worden geleegd. Bovendien brengt het PBD dat tussen het restafval belandt hogere verbrandingskosten met zich mee, terwijl de verwerking van gescheiden ingezameld PBD wordt vergoed via de landelijke producentenverantwoordelijkheid (UPV).

Voor het PBD afval zet Zoetermeer daarom in op een andere aanpak. Het uitgangspunt wordt; bronscheiden waar kan, nascheiden waar nodig. Met bronscheiden wordt bedoeld het scheiden van het PBD afval dicht bij de bron. Bijvoorbeeld door minicontainers bij de woning. Met nascheiden wordt bedoeld dat het PBD afval bij het restafval wordt gedaan en dat de afvalverwerker het PBD eruit haalt. Uit onderzoek (zie paragraaf 4.1) blijkt dat met bronscheiden de beste resultaten bereikt kunnen worden. Bronscheiden levert de beste milieuresultaten op. Nascheiden is altijd duurder dan bronscheiden. Dat komt omdat er bij nascheiden kosten worden gemaakt om het PBD uit het restafval te halen. Bij bronscheiden is dat niet nodig, omdat het afval al gesorteerd is. Bronscheiden is echter niet overal mogelijk, omdat het ruimtelijk niet past, een te grote systeemwijziging is of te duur wordt. Waar het nodig is, zetten we daarom in op nascheiden. Voor Zoetermeer betekent dit specifiek het volgende:

- Bronscheiden waar kan; toevoegen van minicontainers voor PBD bij laagbouwwoningen
- Nascheiden waar nodig; nascheiden PBD bij woningen met ondergrondse verzamelcontainers.

Voor (laagbouw)woningen met minicontainers betekent dit dus dat er een derde minicontainer bijkomt. De minicontainer is bedoeld voor het PBD-afval en krijgt een herkenbare kleur die aansluit bij de landelijke kleurcodering voor afvalscheiding en past bij het straatbeeld. De exacte uitvoering wordt nog nader bepaald. Een nieuwe minicontainer betekent ook een wijziging in het ophaalschema. Daarover meer in paragraaf 5.4 ‘Afval ophalen’.

Voor woningen met ondergrondse verzamelcontainers (voornamelijk hoogbouw) lijkt inzetten op nascheiden in eerste instantie geen wijziging. Zij kunnen in de nieuwe situatie nog het PBD afval bij het restafval doen. Er is echter een belangrijk gevolg van inzetten op nascheiden. Om nascheiden mogelijk te maken, moet nascheiden rendabel zijn. Dit kan alleen als er voldoende PBD in het restafval zit. Anders zijn de kosten van nascheiden hoger dan de opbrengsten van het recyclede PBD. Als Zoetermeerders ook de mogelijkheid hebben om het PBD afval in de containers op de milieueilanden te doen, zal het restafval onvoldoende PBD hebben. Het is dus noodzakelijk om ondergrondse verzamelcontainers voor PBD op de milieueilanden te verwijderen. Het PBD gaat dan óf mee met het restafval, óf gaat via de nieuwe minicontainers.

Met deze nieuwe aanpak sluit Zoetermeer ook volledig aan bij de nieuwe landelijke afspraken. In de ‘Landelijke Ketenovereenkomst Verpakkingen’ is afgesproken om in te zetten op bronscheiden waar het kan en nascheiden waar het nodig is.

Deze nieuwe aanpak is een flinke systeemwijziging voor Zoetermeer. Daarom wordt eerst ingezet op het nader uitwerken van alle specifieke veranderingen. Vanaf 1 januari 2028 zal dit nieuwe systeem in werking worden gebracht. In 2027 zijn ook diverse ondergrondse verzamelcontainers voor PBD op de milieueilanden aan vervanging toe, waardoor er geen kosten gemaakt worden voor vervanging. Daarnaast biedt deze planning de ruimte om de inwoners van Zoetermeer goed voor te bereiden op de wijzigingen en alle benodigde aanbestedingstappen te doorlopen.

Effect op extra restafvalcontainers

Door de invoering van een aparte PBD minicontainer neemt de druk op de restafvalcontainer af. Daarom scherpt de gemeente het beleid voor een extra restafvalcontainer aan: een tweede container wordt alleen nog verstrekt bij huishoudens met zes of meer ingeschreven bewoners. In deze gevallen geldt, naast de eenmalige bezorgkosten, ook een hogere afvalstoffenheffing. Bestaande extra restafvalcontainers worden in de overgangsfase herzien. Daarbij krijgen inwoners de keuze om de container kosteloos te laten ophalen of te behouden onder de nieuwe voorwaarden. Voor specifieke doelgroepen wordt maatwerk toegepast, bijvoorbeeld bij medische noodzaak, incontinentie of huishoudens met jonge kinderen. Deze maatregel wordt nader uitgewerkt en gecommuniceerd aan de gemeenteraad. Dit zal samengaan met het voorstel voor aanpassing van de afvalstoffenverordening die gepland staat in 2027.

Advies burgerberaad

Deze nieuwe aanpak voor PBD afval sluit slechts beperkt aan bij de adviezen van het burgerberaad. Dit komt voornamelijk door de nieuwe landelijke afspraken, die tegen veel van de adviezen ingaan. Zo adviseerde het burgerberaad met onderdelen van adviezen 1, 2, 4 en 5 om ondergrondse containers voor PBD toe te voegen. Dit is niet mogelijk gezien de landelijke afspraken. Met het toevoegen van een minicontainer voor PBD bij laagbouw wordt wel invulling gegeven aan delen van advies 1 en advies 3. Het burgerberaad had geadviseerd deze minicontainers toe te voegen.

Het burgerberaad adviseerde ook (advies 2) om de laagbouw de keuze te geven om een PBD container te nemen. Dit advies wordt niet overgenomen. Dit heeft te maken met een aanpassing van het inzamelschema van de minicontainers. Het vrijwillig maken van de nieuwe PBD container kan, in combinatie met het nieuwe inzamelschema leiden, tot overvolle restafval bakken. Dat leidt tot onwenselijke situaties voor de inwoners, als ook voor de inzameling. In paragraaf 5.4 'Afval ophalen' is hierover meer informatie opgenomen.

Tot slot adviseerde het burgerberaad om een subsidie te introduceren voor een drievaksprullenbak (advies 2). Met de nieuwe manier van PBD scheiden is een drievakspullenbak niet nodig. Laagbouwwoningen krijgen met de minicontainer immers al een manier om te scheiden aan huis. Hoogbouwwoningen gaan over op nascheiden waardoor de extra prullenbak ook overbodig is. Een subsidie op een drievaksprullenbak kost veel geld en is dus niet gewenst. Dit geldt tevens ook voor het advies over het plaatsen van indicatoren op de PBD containers (advies 5). Voor hoogbouw en de wijk Oosterheem gaan wij over op nascheiden voor PBD dus zou een indicator overbodig zijn.

5.2.3 Uitfaseren ondergrondse verzamelcontainers bij laagbouwwoningen

Niet alle laagbouwwoningen in Zoetermeer maken gebruik van minicontainers voor het afval. Met name in de wijk Oosterheem, maar ook in delen van Noordhove, zijn er laagbouwwoningen die ondergrondse verzamelcontainers hebben. Tijdens de realisatie van deze woningen is daarop ingezet omdat dit als van hogere kwaliteit werd beschouwd. Ondergrondse verzamelcontainers voor laagbouwwoningen is echter een duur systeem van afval verzamelen en ophalen en zorgt ook voor minder goede afvalscheiding.

Voor het scheiden van PBD afval brengt deze tweedeling in laagbouwwoningen ook een dilemma mee. Voor laagbouwwoningen is bronscheiden immers mogelijk als er wordt ingezet op minicontainers. Maar minicontainers nu alsnog toevoegen is niet eenvoudig. Er is daarom onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor deze laagbouwwoningen. Zie hiervoor ook paragraaf 4.3 ‘Onderzoek afvalinzameling Oosterheem’.

Met dit afvalbeleidsplan wordt het doel uitgesproken om op termijn bij alle laagbouwwoningen over te gaan op bronscheiden. Daarmee wordt bedoeld dat ondergrondse verzamelcontainers bij laagbouwwoningen vervangen gaan worden door minicontainers. Dit gaat dus met name over de wijk Oosterheem en delen van de wijk Noordhove. Hiermee wordt gekozen voor dezelfde opzet als alle andere laagbouwwoningen in Zoetermeer (rest, GFT+E, PBD) en eenzelfde ophaalschema. Deze inzet zorgt daarmee op termijn voor een gelijkwaardige en eerlijke aanpak voor alle laagbouwwoningen. Het realiseren van deze overgang is complex en vraagt om een zorgvuldige uitvoering. De komende tijd zal daarom nader uitgezocht worden hoe en wanneer deze overgang het beste vorm van krijgen.

5.2.4 Onderzoeken spreiding, toegankelijkheid en bereikbaarheid milieueilanden

Zoetermeer beschikt momenteel over 58 milieueilanden met verzamelcontainers voor papier en karton, glas, textiel en PBD. Daarnaast staat op acht locaties een losse PBD container (bijvoorbeeld bij verenigingen) en is erop één locatie een combinatie van een PBD container en een papiercontainer. Met het nieuwe systeem voor PBD afval, verdwijnen de containers voor PBD op de milieueilanden. Deze plekken komen dan dus vrij en kunnen opnieuw ingericht worden. Om de juiste invulling van deze vrijgekomen plekken te kiezen, wordt ingezet op een onderzoek. Hierbij wordt ook onderzocht of de verspreiding van de milieueilanden in de stad goed is of beter kan. Ook het verbeteren van de toegankelijkheid van de milieueilanden zal worden meegenomen.

Advies burgerberaad

Met deze inzet wordt onderzocht op welke wijze advies 8 van het burgerberaad het beste invulling kan krijgen. Het burgerberaad adviseerde namelijk om prioriteit te maken van de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van de milieueilanden.

5.2.5 Aanpak papier en karton scheiden

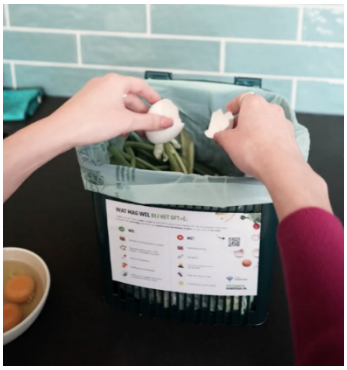
Zoetermeerders kunnen op 58 gemeentelijke locaties in de stad papier en karton scheiden. Daarnaast kunnen inwoners hun papier en karton inleveren bij een aantal (sport)verenigingen, scholen en instanties in de stad. Veel inwoners zijn aan dit systeem gewend waardoor er goede resultaten worden bereikt. Per inwoner wordt 30 kilogram papier en karton per jaar gescheiden. Er zit nog 15 kilogram papier en karton per inwoner per jaar in het restafval.

De samenstelling van papier en karton is de afgelopen jaren veranderd. Er is steeds meer karton en steeds minder papier. Dit zorgt voor extra druk op de papiercontainers. Karton is immers dikker en neemt meer ruimte in beslag. Daarbij speelt ook mee dat kartonnen dozen vaak niet platgemaakt worden. De containers raken daardoor sneller vol en moeten dus ook steeds vaker worden geleegd. Steeds minder inzamelaars kunnen aan de benodigde ophaalfrequentie voldoen. Voornamelijk op zondagen is het voor hen lastig om op te halen. Op 1 oktober 2026 loopt het contract met de huidige inzamelaar af. Er is een reëel risico dat geen enkele inzamelaar zich daarna aanbiedt voor deze dienstverlening. Er is actie nodig om dit risico te voorkomen. Concreet worden de volgende acties ondernomen:

- Meer perscontainers, zodat er in de container meer papier en karton past. Of op meer locaties in de stad containers voor papier en karton.
- Communicatiecampagne verder vervolgen over platmaken kartonnen dozen, bijvoorbeeld met informatiestickers op de containers van het milieueiland.
- Verkleinen en versmallen van de ‘inworpopening’ van de ondergrondse containers waardoor alleen platgemaakt karton erin past.

5.2.6 Aanpak GFT+E scheiden

Van alle afvalstromen, is inzetten op goed scheiden van GFT+E misschien wel het belangrijkst. GFT+E afval bij ander afval beschadigd namelijk de kwaliteit van herbruikbare grondstoffen. Daarom wordt er al geruime tijd actief beleid gevoerd met betrekking tot GFT+E scheiden. Er zijn geen grote systeemwijzigingen nodig; alle huishoudens in Zoetermeer, zowel hoogbouwwoningen als laagbouwwoningen, kunnen immers al hun GFT+E afval nabij huis scheiden. Daarom zet de aanpak GFT+E voornamelijk in op bewustwording en gemak. Zo wordt er ingezet op het ‘compostbakje’. Met dit bakje kunnen Zoetermeerders eenvoudig in huis hun GFT+E afval scheiden. Het bakje wordt regelmatig gratis verstrekt. In 2024 en 2025 zijn het volledige aantal van ruim 1200 beschikbare compostbakjes uitgedeeld. Er wordt ingezet op een herhaling en uitbreiding van deze actie door meer bakjes beschikbaar te gaan stellen. Bij de communicatiecampagnes over afval scheiden (zie ook paragraaf 5.2.8) zal GFT+E ook een prominente rol krijgen. Het doel daarbij is om zoveel als mogelijk mensen uit te leggen waarom scheiden van GFT+E zo belangrijk is. Ook draagt de toevoeging van een minicontainer voor PBD bij aan een betere scheiding van GFT+E (zie paragraaf 5.2.2). Als huishoudens een derde minicontainer voor PBD krijgen, gaan ze ook nog bewuster het GFT+E scheiden.

5.2.7 Aanpak specifieke afvalstromen

Naast de bekendere grote afvalstromen zijn er ook een aantal specifieke afvalstromen die aandacht vragen. Bijvoorbeeld frituurvet, klein chemisch afval en luiers. Klein chemisch afval (kca) is een verzamelnaam voor allerlei soorten gevaarlijk afval van spaarlampen en batterijen tot gootsteenontstopper en verf. Deze drie specifieke afvalstromen worden slechts in beperkte mate aangepakt terwijl er toch potentie is om het scheiden (en daarmee het recyclen of verwerken) beter te organiseren.

De situatie voor deze afvalstromen is op dit moment in Zoetermeer als volgt:

- Voor frituurvet zijn er mogelijkheden om gescheiden in te leveren. Frituurvet kan worden ingeleverd op zestien locaties in Zoetermeer. Bijvoorbeeld bij supermarkten en verenigingen.
- Het kca-afval kan naar het zelfbrengdepot worden gebracht. Daarnaast is er voor (spaar)lampen en batterijen de mogelijkheid om deze naar Wecyclebakken te brengen
- Bij luiers wordt onderscheid gemaakt. Luiers en incontinentiemateriaal welke vrijkomen bij kinderdagverblijven en zorginstellingen zijn bedrijfsafval. Voor luiers die bij inwoners in het afval terecht komen is op dit moment geen mogelijkheid voor gescheiden inleveren.

In Zoetermeer gaan we onderzoeken hoe we deze afvalstromen beter kunnen aanpakken. Bij dit onderzoek wordt ook aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen. Er wordt op dit moment namelijk op landelijk niveau gesproken over een mogelijke aanpak van luiers (uitgebreide producentenverantwoordelijkheid UPV). Naar verwachting kunnen afspraken hieruit gaan gelden vanaf 2027. Daarom zal het geplande onderzoek uitgevoerd worden in 2027. De uitkomsten van dit onderzoek worden verwerkt in de aanpak van deze afvalstromen.

Motie

De gemeenteraad heeft met motie 2506-19 CU-SGP - Doorpakken met het afvalbeleid Zoetermeer het college opgedragen in het afvalbeleid "specifieke opties op te nemen met financiële consequenties, zoals decentrale inzameling van luiers, chemisch afval, frituurvet en dergelijke, zodanig dat ze amendeerbaar zijn". Met het onderzoek gaat worden voldaan aan de motie.

5.2.8 Communicatiecampagne met tips over afval scheiden

Veel inwoners willen hun afval goed scheiden, maar weten niet altijd precies wat wel en niet in de containers of bij de inzamelpunten hoort. Dit leidt tot vervuiling in de gescheiden stromen, zoals plastic in de GFT+E container of restafval bij PBD. Ook ervaren inwoners praktische problemen, zoals containers die gaan stinken of onduidelijkheid over het gebruik van biologisch afbreekbare zakken.

De gemeente zet daarom in op een brede communicatiecampagne met praktische tips en duidelijke uitleg voor afvalscheiding en recycling. Mogelijk kan dit in de vorm van een vervolg op de huidige 'Zoetermeer aan de Bak' campagne. Met eenvoudige en praktische informatie wordt afval scheiden voor inwoners makkelijker en aantrekkelijker. Dit verbetert de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, verhoogt de hoeveelheid recyclebaar materiaal en vermindert kosten voor nascheiding en verbranding. Bovendien helpt dit om stank en overlast van ongedierte bij GFT+E te beperken en draagt het bij aan een schonere leefomgeving.

Advies burgerberaad

De inzet op deze communicatiecampagne sluit aan bij adviezen 9 en 13 van het burgerberaad. Het burgerberaad adviseerde inwoners van Zoetermeer te stimuleren groente-, fruitafval en etensresten te scheiden en de informatie richting burgers over afval scheiden te verbeteren.

Afval wegbrengen

5.3 Afval wegbrengen

Naast het voorkomen van afval en het scheiden van afval is het ook belangrijk dat inwoners hun afval op een toegankelijke en verantwoorde manier kunnen wegbrengen. Een goede infrastructuur en hoge service rond het wegbrengen van afval en grofvuilinzameling zorgt ervoor dat herbruikbare of recyclebare stromen niet onnodig op de verkeerde plek belanden. Daarmee draagt de gemeente bij aan een schone openbare ruimte, hogere scheidingspercentages en meer hergebruik van waardevolle materialen.

5.3.1 Zoetermeerse situatie

Zoetermeer beschikt over één zelfbrengdepot, waar inwoners hun grofvuil en andere afvalstromen kunnen inleveren. Het depot wordt veel gebruikt, maar inwoners ervaren soms beperkte toegankelijkheid, bijvoorbeeld door drukte of de afstand tot het depot. Ook ervaren medewerkers van de gemeente Zoetermeer drukte op het depot. Inwoners en medewerkers ervaren regelmatig onprettige en onveilige situaties. Daarnaast groeit de vraag naar laagdrempelige manieren om grofvuil kwijt te raken. De ophaalservice wordt gewaardeerd, maar er is ook behoefte aan aanvullende opties om het depot bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Het beleid richt zich daarom op het verbeteren van de service, het uitbreiden van voorzieningen en het stimuleren van hergebruik.

5.3.2 Zelfbrengdepot op afspraak

Het zelfbrengdepot in Zoetermeer wordt intensief gebruikt. Vooral in de weekenden en vakantieperiodes ontstaan er lange wachtrijen. In het voorjaar en het najaar is er vaak sprake van piekmomenten. Dit leidt tot onvrede bij inwoners, maar ook tot drukte en soms onveilige situaties. Medewerkers van de gemeenten melden regelmatige onveilige situaties door bijvoorbeeld agressie of rijgedrag. Het depot is een belangrijke schakel in het gescheiden inzamelen van waardevolle afvalstromen zoals hout, metalen, puin, tuinafval en textiel. Een soepele, veilige en toegankelijke werking is daarom noodzakelijk.

Daarom voert Zoetermeer in 2026 een afsprakensysteem in voor het brengen van afval naar het depot. Inwoners reserveren vooraf eenvoudig een tijdslot, online of telefonisch. De gele pas blijft verplicht voor toegang. Het systeem geldt voor de volledige openingstijden van het zelfbrengdepot, zodat inwoners en medewerkers altijd weten waar zij aan toe zijn. Dit zorgt voor een betere spreiding van bezoekers, kortere wachttijden en meer overzicht. Het systeem is flexibel en laagdrempelig: een afspraak kan al binnen een half uur worden ingepland, mits er natuurlijk ruimte is.

Met dit nieuwe afsprakensysteem verbeteren we de service en de veiligheid voor zowel inwoners als medewerkers van de gemeente Zoetermeer. Bezoekers zullen minder stress en minder wachttijd ervaren, krijgen meer aandacht en begeleiding bij het scheiden van afval en kunnen hun bezoek plannen op een moment dat hen uitkomt. Voor medewerkers betekent het meer rust, overzicht en veiligheid waardoor zij de inwoners beter kunnen ondersteunen.

Voorafgaand aan de invoering van het nieuwe afsprakensysteem wordt een uitgebreide communicatiecampagne opgezet om Zoetermeerders te informeren over de wijzigingen. De informatie over grofvuil op www.zoetermeer.nl wordt goed bezocht, dus de informatie zal in elk geval daar worden weergegeven. De voorbereidingen voor de invoering zijn al gedaan, daardoor kan het afsprakensysteem al begin 2026 ingevoerd worden.

5.3.3. Onderzoek uitbreiding afvaldepot

Het zelfbrengdepot is een onmisbare voorziening in Zoetermeer voor het scheiden, hergebruiken en veilig afvoeren van materialen. De huidige capaciteit staat echter onder druk door groeiende afvalstromen en een toenemend aantal inwoners. Daar komt bij dat de circulaire economie en strengere kwaliteitseisen meer ruimte en betere voorzieningen vragen. Daarom wordt een onderzoek gestart naar mogelijke uitbreiding en/of herinrichting van het afvaldepot.

Het onderzoek gaat in op de huidige knelpunten, maar gaat ook kansen en mogelijkheden onderzoeken. Bijvoorbeeld uitbreiding van de huidige locatie, creëren van aanvullende locaties of voorzieningen elders in de stad of het versterken van regionale samenwerkingen. Daarbij staat natuurlijk toekomstbestendigheid, veiligheid, bereikbaarheid en kwaliteit centraal.

5.3.4 Proef met bakfiets en aanhangwagen voor wegbrengen afval

Niet elke Zoetermeerder beschikt over een goede auto om afval zelf te kunnen wegbrengen. Hoewel er altijd de mogelijkheid is afval te laten ophalen, is het wenselijk om het zelf wegbrengen van afval te blijven stimuleren. Er zijn namelijk allerlei voordelen als inwoners het afval zelf wegbrengen. De gemeente hoeft het afval niet te komen halen. Ook staat afval niet buiten, waardoor illegaal bijplaatsen van afval door andere geen mogelijkheid is en het afval kan eenvoudiger gescheiden worden. Daarom wordt er een proef gestart met het gratis beschikbaar stellen van een elektrische bakfiets en aanhangwagen. Het idee is dat inwoners deze bakfiets of aanhangwagen kunnen gebruiken om zelf hun afval naar het zelfbrengdepot te brengen. De proef is geïnspireerd op het vergelijkbare initiatieven in Rotterdam, Utrecht en Nieuwegein, waar vanuit de inwoners positief is gereageerd op de initiatieven.

5.3.5 Proef gratis tuintegels inleveren

Een bekend initiatief om Zoetermeer beter klimaat adaptief te maken, is het ‘tegel wippen’. Daarbij worden inwoners gestimuleerd om tegels uit hun tuin te verwijderen en in plaats gras of aarde te maken. Hierdoor kan regenwater beter de grond in. De tuintegels worden vervolgens als afval aangeboden. In de huidige situatie mogen inwoners drie zakken tuintegels gratis inleveren bij het zelfbrengdepot. De vuistregel daarbij is dat de zak zelfstandig tilbaar is. Vanaf de vierde zak tegels geldt nu een tarief van € 8,75 per zak. Met deze actie komt er proef om te onderzoeken wat de effecten zijn als alle tuintegels gratis ingeleverd kunnen worden. Het gewenste effect van deze proef is dat meer inwoners hun tuintegels vervangen door gras of aarde, zonder dat er misbruik gemaakt wordt van deze gratis inlevermogelijkheid. Het is namelijk onwenselijk dat bijvoorbeeld bedrijfsafval op deze wijze ‘gratis’ ingeleverd gaat worden.

5.3.6 Communicatiecampagne over circulaire alternatieven

Veel spullen die inwoners als afval wegbrengen zijn eigenlijk goed geschikt voor hergebruik. Toch belanden ze vaak bij het grofvuil of in het restafval. Dit leidt tot verspilling van grondstoffen en hogere kosten voor verwerking. Er zijn in Zoetermeer al verschillende mogelijkheden voor hergebruik, zoals repair-cafés, kringloopwinkels en digitale platforms. Deze alternatieven zijn echter niet goed bekend waardoor veel inwoners deze (nog) niet weten te vinden. Daarom wordt ingezet op een communicatiecampagne om dit te veranderen. De gemeente gaat met deze campagne actief en breed communiceren over circulaire alternatieven via de gemeentelijke communicatiekanalen, wijkgerichte informatie, informatie op het depot en in samenwerking met lokale partners.

Advies burgerberaad

Deze proef past bij advies 14 van het burgerberaad. Het burgerberaad adviseerde om de communicatie over de afvalwijzer meer bekendheid te geven.

Afval ophalen

5.4 Afval ophalen

Een goed georganiseerd inzamelsysteem is essentieel voor een schone en leefbare stad. Het ophalen van afval zorgt ervoor dat restafval en grondstoffen tijdig uit de openbare ruimte verdwijnen en op de juiste manier worden verwerkt. Een betrouwbare en toegankelijke inzameling stimuleert inwoners om hun afval op de juiste manier aan te bieden en draagt zo bij aan hogere scheidingspercentages en lagere opruimkosten.

5.4.1 Zoetermeerse situatie

Zoetermeer heeft verschillende vormen en plekken van afval ophalen; minicontainers, ondergrondse verzamelcontainers bij woningen, milieueilanden en grofvuilophaal. Deze combinatie biedt inwoners meerdere mogelijkheden om hun afval kwijt te raken. Tegelijkertijd vraagt dit om duidelijk spelregels en goede communicatie zodat inwoners hun afval op de juiste wijze aanbieden.

De meeste laagbouwwoningen hebben op dit moment twee minicontainers. De groene container van 140 liter is voor het groente-, fruit-, tuinafval en etensresten en de grijze container van 240 liter is voor het restafval. De containers worden om de week geleegd, wat betekent dat beide containers 26 keer per jaar worden geleegd. Hoogbouwwoningen en sommige laagbouwwoningen hebben een ander systeem, namelijk ondergrondse verzamelcontainers. Ook daar kunnen inwoners zowel hun groente-, fruit-, tuinafval en etensresten als hun restafval gescheiden aanbieden. Dit gaat door middel van een milieupas per huishouden, wat gebruik door onbevoegden voorkomt.

Naast de mogelijkheden dicht bij de woning, zijn er in Zoetermeer ook milieueilanden. Inwoners kunnen bij deze eilanden hun papier en karton, plastic, blik en drankkarton, glas en textiel aanbieden. De gemeente Zoetermeer laat de containers van milieueilanden vervolgens legen. Tot slot is er in Zoetermeer de mogelijkheid om grofvuil op te laten ophalen. Jaarlijks worden er ongeveer 15.000 afspraken hiervoor gemaakt. Dat komt neer op circa 288 afspraken per week. Per ophaaldag zijn er 60 tot 80 afspraken. Daarmee vormt deze mogelijkheid een belangrijke schakel in het afvalsysteem.

5.4.2 Nieuw schema afvalophaal minicontainers

Er komt een nieuwe, extra minicontainer voor plastic, blik en drankkarton (PBD). Zie hiervoor paragraaf 5.2.2 ‘Andere manier van PBD scheiden’. De nieuwe container moet ook worden geleegd. Op dit moment worden de twee bestaande minicontainers om de week geleegd. De ene week wordt de grijze container opgehaald en de week daarna de groene. Extra momenten toevoegen aan dit schema voor het ophalen van PBD is niet logisch. Dit kost namelijk veel geld. Er moeten dan bijvoorbeeld extra medewerkers voor worden aangenomen. Daarnaast is extra ophalen ook niet nodig. Met een extra minicontainer voor PBD verandert namelijk de verdeling van het afval over de containers. PBD neemt relatief veel ruimte in. Wanneer dit gedeelte dus in een aparte minicontainer gaat, blijft er ruimte over in het restafval. De minicontainer voor restafval zit dan minder snel vol en hoeft dus ook minder vaak te worden geleegd. Het is daarom voldoende om de bestaande ophaalmomenten vast te houden en deze alleen anders in te delen. Er wordt ingezet op een ophaalschema waarbij alle drie de containers om en om worden opgehaald. Dit is het meest duidelijk en praktisch voor de inwoners van Zoetermeer. Daarnaast is het ritme voldoende voor het tijdig verwerken van alle drie de afvalstromen.

Advies burgerberaad

Het burgerberaad heeft geadviseerd (adviezen 3 en 4) over het toevoegen van een minicontainer voor PBD en de ophaalfrequentie. Het burgerberaad adviseert een ophaalschema waarbij elke container om en om, eens in de drie weken wordt opgehaald. Met het voorgestelde ophaalschema wordt volledig aangesloten bij het gegeven advies.

5.4.3 Behoud van grofvuil ophaalservice

In Zoetermeer wordt veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om grofvuil te laten ophalen. Zoals eerder al genoemd worden er jaarlijks ongeveer 15.000 afspraken hiervoor gemaakt. De service kent echter ook nadelen. Zo is grofvuil ophalen zwaar werk, wordt aangeboden grofvuil niet goed gescheiden en zijn er regelmatig lange wachttijden voor het maken van een afspraak. Toch wegen op dit moment de voordelen zwaarder dan de nadelen. Deze service is namelijk laagdrempelig voor inwoners en voorkomt illegale dumpingen van afval. Daarom zet ook dit beleid in op (het behoud van de huidige capaciteit) van grofvuilophaal. Het maken van een afspraak voor het ophalen van grofvuil blijft daarnaast gratis. Dat betekent dat de kosten van het ophalen niet individueel worden betaald maar worden bekostigd uit de collectieve afvalstoffenheffing.

Advies burgerberaad

Met het vasthouden aan de gratis grofvuilophaal wordt invulling gegeven aan advies 10 van het burgerberaad. Het burgerberaad nadrukte het belang van de gratis service en adviseerde deze in stand te houden.

5.4.4 Communicatiecampagne over correct aanbieden afval

Veel inwoners weten niet precies welke regels gelden voor het aanbieden van afval of waarom die regels belangrijk zijn. Hierdoor ontstaan misverstanden en (onbewuste) overtredingen, die vervolgens leiden tot rommel en extra opruimkosten. De gemeente zet daarom sterker in op communicatie over het aanbieden van afval. Bij elke nieuwe of aangepaste maatregel worden de spelregels breed en in begrijpelijke taal uitgelegd, bijvoorbeeld via de gemeentelijke website, sociale media, huis-aan-huisbladen en wijkgerichte communicatie (hierbij kan gedacht worden aan stickers op bakken of milieueilanden). Daarbij wordt aandacht besteed aan de voordelen van goed gedrag (een schone stad, lagere kosten) als aan de consequenties bij overtreding (handhaving, kostenverhaal). Door regels vooraf duidelijk te maken en inwoners de kans te geven zich eraan aan te passen, wordt het draagvlak vergroot en de noodzaak tot handhaving verminderd. Dit levert niet alleen een schonere stad op, maar versterkt ook het vertrouwen tussen inwoners en de gemeente.

Advies burgerberaad
Het burgerberaad heeft meerdere adviezen uitgebracht over het verbeteren van de communicatie over afval. Met advies 17 heeft het burgerberaad specifiek geadviseerd de communicatie over het ophalen van grofvuil te verbeteren. Met deze communicatiecampagne wordt invulling gegeven aan de adviezen van het burgerberaad.

5.4.5 Inzet handhaving op correct aanbieden afval

In combinatie met communicatie over het correct aanbieden van afval, wordt ook aanvullende en concrete handhaving ingezet. Handhavers zullen regels over het aanbieden van afval eerst duidelijk communiceren. Inwoners krijgen daarbij ook een gewenningsperiode. De overtreding wordt gesignaleerd en de overtreder krijgt een waarschuwing. Uiteindelijk kunnen handhavers overgaan tot het geven van boetes en het verhalen van de kosten van het opruimen van het afval.

De gemeente Zoetermeer kan boetes opleggen als afval verkeerd wordt aangeboden. Deze boetes zijn er om de kosten die de gemeente maakt voor het opruimen en verwerken van dit afval te verhalen op de veroorzaker. Op dit moment dekt de boete echter niet de volledige kosten. Daarom worden de bedragen verhoogd. De bedragen worden zo ook meer in lijn gebracht met omliggende gemeentes. De verhoging wordt verwerkt in de nieuw vast te stellen afvalstoffenverordening. Deze zal naar verwachting eind 2026 worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Daarnaast wordt bekeken of cameratoezicht bij milieueilanden wenselijk en haalbaar is. Met cameratoezicht kan mogelijk het correct aanbieden van afval verder worden gestimuleerd. Tot slot wordt ook nader uitgezocht of er mogelijkheden zijn om het onrechtmatig bijplaatsen van afval, zoals bijvoorbeeld bedrijfsafval bij milieueilanden, verder terug te dringen.

6. Planning

In dit nieuwe afvalbeleid worden veel acties benoemd. Sommige daarvan kunnen direct worden uitgevoerd, andere vragen voorbereiding. Het is verstandig de diverse onderdelen goed in de tijd te verdelen. Dan krijgen Zoetermeerders niet in één keer alle veranderingen te verwerken en kan de ambtelijke capaciteit goed over de jaren verdeeld worden.

Het pleiten voor minder verpakkingen bij producten, het verder in gesprek gaan met scholen over lespakketten over verminderen van afval en de aanpakken van GFT+E en papier en karton krijgen een vervolg en intensivering op de huidige inzet. Deze acties worden daarom direct vanaf de invoering van dit beleidsactieplan opgepakt. Het behoud van (gratis) grofvuilophaal vraagt geen wijziging, daarom is ook deze direct geldend. Het uitfaseren van de ondergrondse verzamelcontainers voor laagbouwwoningen vraagt een meerjarige aanpak waarvan op dit moment nog niet kan worden ingevuld wanneer deze zal plaatsvinden. De overige onderdelen uit dit beleidsactieplan zijn verdeeld naar jaren. Per jaar wordt benoemd welke nieuwe onderdelen ingevoerd of uitgevoerd worden, welk onderzoek uitgevoerd wordt en waar het hoofdaccent van de communicatie voor dat jaar zich op richt.

6.1 2026

In 2026 begint het afvalbeleidsplan met een intensivering van de communicatie. Specifiek zal in elk geval een communicatiecampagne starten die zich richt op ‘afval verminderen’ met bijvoorbeeld praktische tips voor inwoners. Verder wordt in 2026 het nieuwe afsprakensysteem voor het zelfbrengdepot ingevoerd. Dit omdat de meeste voorbereidingen op dit systeem al zijn uitgevoerd. Tegelijk met dit nieuwe systeem zal ook de proef met het beschikbaar stellen van een bakfiets en aanhanger worden gedaan. Deze twee maatregelen passen immers goed bij elkaar waardoor communicatie erover gecombineerd kan worden. Ook zal in 2026 de Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk worden ingevoerd. Daarnaast wordt in 2026 onderzoek gedaan naar de milieueilanden. Daarbij worden in elk geval de adviezen van het burgerberaad met betrekking tot de milieueilanden meegenomen. Er wordt tot slot ook ingezet op een vernieuwing van de afvalstoffenheffing en de afvalstoffenverordening. Wijzigingen die volgen uit dit beleidsplan worden in nieuwe versies verwerkt en aan de gemeenteraad aangeboden.

6.2 2027

In 2027 zal het correct aanbieden van afval centraal staan. In eerste instantie zal de communicatiecampagne zich daarop richten, maar ook de intensivering van de handhaving speelt daarbij een belangrijke rol. Het onderzoek dat in 2027 zal plaatsvinden gaat over specifieke afvalstromen als klein chemisch afval, frituurvet en luiers. Het onderzoek kan dan goed inspelen op nieuwe landelijke afspraken hierover die vanaf 2027 gelden.

6.3 2028

In 2028 wordt het nieuwe systeem voor PBD ingevoerd. Daarbij hoort ook het nieuwe ophaalschema van de minicontainers. Aangezien dit een grote systeemwijziging is, is het verstandig ruim de tijd te nemen dit goed voor te bereiden. Alle onderdelen van de systeemwijziging, zoals het uitdelen van de minicontainers, het verspreiden van het nieuwe ophaalschema en het weghalen van de ondergrondse PBD containers op de milieueilanden, moeten namelijk tegelijk worden ingevoerd. Ze zijn afhankelijk van elkaar. De voorbereiding wordt gedaan in de jaren 2026 en 2027. Er kan dan ook goed de tijd genomen worden om de inwoners van Zoetermeer voor te bereiden op deze systeemwijziging. Het nieuwe systeem kan dan naar verwachting op 1 januari 2028 ingevoerd worden. Bij de communicatie over dit nieuwe systeem kan in 2028 gelijk de communicatiecampagne over het scheiden van afval worden gekoppeld. In 2028 wordt verder ook onderzoek uitgevoerd naar een mogelijke uitbreiding van het zelfbrengdepot.

6.4 2029

Voor 2029 zijn nog geen specifieke nieuwe acties benoemd. Er is daardoor ruimte voor nadere invulling. Met name de onderzoeken naar de milieueilanden (2026), de specifieke afvalstromen (2027) en het zelfbrengdepot (2028) brengen nieuwe inzichten die ook mogelijk leiden tot nieuwe acties. In 2029 is er dus ruimte om deze uit te voeren. In 2029 richt de communicatie zich specifiek ook op het promoten van circulaire alternatieven. Er is tot slot ook ruimte om het beleidsactieplan te evalueren.

Gevolgen

7. Effecten van het beleid op het afval

In dit hoofdstuk wordt per categorie de verwachte en mogelijke effecten van de verschillende acties en aanpakken uit dit plan uiteengezet. Aspecten als milieueffecten, scheidingspercentages en serviceniveau komen daarbij aan bod. Tot slot wordt ook benoemd hoe de effecten van dit beleid worden gemonitord.

7.1 Afval verminderen

Het is belangrijk om afval te verminderen. Afval verminderen is namelijk altijd beter dan afval verwerken. Tegelijkertijd is het voor een gemeente ook erg moeilijk om afval te verminderen. Er is met name een gedragsverandering van producenten en consumenten nodig. De afgelopen jaren heeft Zoetermeer, mede daarom, ook niet uitgebreid ingezet op het verminderen van afval. Dit actieplan zet daar wel meer op in, met name door de huidige inzet te intensiveren. Via de VNG wordt actiever gepleit voor vermindering van verpakkingen bij producten, de gesprekken met scholen over lesmateriaal worden uitgebreid en de communicatiecampagnes over afval verminderen krijgen een uitgebreid vervolg. Hoewel deze inzet zal leiden tot vermindering van het afval, is het onmogelijk om vooraf te onderbouwen tot hoeveel afval vermindering deze acties leiden.

De gemeente Zoetermeer zet ook in op het verminderen van afval door de Ja-Ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk in te voeren. Deze sticker heeft in andere gemeenten een duidelijk daling van het drukwerk laten zien, zonder dat dit leidt tot nadelige effecten op bijvoorbeeld het koopgedrag van consumenten. Onderzoeken van de universiteiten van Amsterdam en Tilburg tonen aan dat na invoering van de Ja-Ja sticker, het aantal huishoudens dat folders ontvangt daalt met ongeveer 50%. (Bronnen: Tilburg University, 2025, NOS, 2021).

7.2 Afval scheiden

Afvalvermindering is belangrijk, maar er zal altijd afval overblijven. Daarom is het essentieel om afval goed te scheiden, zodat grondstoffen zoveel mogelijk hergebruikt kunnen worden. Dit actieplan zet in op bronscheiden omdat dit de beste milieuprestaties oplevert en goedkoper is dan nascheiden. Daarnaast sluiten we aan bij de landelijke afspraak; ‘Bronscheiden waar kan, nascheiden waar nodig.’

Met name voor PBD betekent dit een grote verandering. Voor (laagbouw)woningen met minicontainers komt er een extra minicontainer voor PBD. De ondergrondse verzamelcontainers voor PBD op de milieueilanden verdwijnen omdat nascheiding voor (hoogbouw)woningen met ondergrondse verzamelcontainers nabij de woning dan mogelijk is. Deze wijziging zal leiden tot betere scheidingspercentages. Onderzoek in de gemeente Zoetermeer uit 2022 stelt dat met dit nieuwe systeem voor PBD het restafval per inwoner per jaar zal dalen met ongeveer 7% (bron: IPR NORMAG, 2022). Het onderzoek stelt wel dat de resultaten van diverse systemen van PBD scheiden relatief dicht bij elkaar liggen en dat er veel meer factoren zijn dit resultaat beïnvloeden. Met name de hoeveelheid GFT+E in het restafval speelt hierbij een belangrijke rol.

Om de doelen voor afval scheiden te halen, zal de gemeente Zoetermeer met name in moeten zetten op een gedragsverandering van de inwoner. Dat kan door met communicatie de inwoners te informeren, te inspireren en te enthousiasmeren. Met name met communicatie dicht bij de bron, bijvoorbeeld op de containers zelf. Maar ook door het serviceniveau zo hoog te mogelijk te brengen. Hoe eenvoudiger het voor de inwoner is om afval te scheiden, hoe beter deze dat zal doen. Dit actieplan zet daarop in, met onder andere de aanpak papier en karton, de aanpak GFT+E en de onderzoeken naar de milieueilanden en de specifieke afvalstromen. Deze hebben allemaal (mede) het doel het serviceniveau voor scheiden te verhogen zodat het scheidingspercentage zal verbeteren. Het is voorafgaand aan deze aanpak niet mogelijk de verwachte resultaten hiervan te benoemen.

7.3 Afval wegbrengen

Net zoals bij ‘afval scheiden’ zet dit actieplan voor ‘afval wegbrengen’ vooral in op het verbeteren van het serviceniveau. Dit is namelijk het onderdeel waar de gemeente de meeste invloed op heeft.

Met het nieuwe afsprakensysteem voor het zelfbrengdepot wordt ingezet op het verbeteren van het serviceniveau op het depot. Bezoekers zullen minder stress en minder wachttijd ervaren, krijgen meer aandacht en begeleiding bij het scheiden van afval en kunnen hun bezoek plannen op een moment dat hen uitkomt. Voor medewerkers betekent het meer rust, overzicht en veiligheid waardoor zij de inwoners beter kunnen ondersteunen. Het onderzoek naar mogelijke uitbreiding van het zelfbrengdepot biedt inzichten om in de toekomst het serviceniveau mogelijk nog verder te verbeteren. Tot slot biedt ook de proef met de bakfiets en de aanhanger een verbetering van het serviceniveau. Deze proef heeft in andere gemeenten geleid tot positieve reacties van inwoners. Door het serviceniveau te verbeteren stimuleren we inwoners om afval weg te brengen naar het zelfbrengdepot.

7.4 Afval ophalen

Dit actieplan zet voor het ophalen van afval niet in op een grote systeemwijziging, maar op het verdiepen van de huidige inzet. Het nieuwe ophaalschema van de minicontainers is een direct gevolg van het toevoegen van een minicontainer voor PBD. Het toevoegen van de PBD-minicontainer leidt tot betere scheidingspercentages. Andere voorbeelden van verdieping van de huidig inzet zijn het vervolg op de communicatiecampagnes over afval ophalen en het intensiveren van de handhaving op het correct aanbieden van afval. Dit zijn allemaal verbeteringen van het huidige systeem die dus ook (in beperkte) mate bijdragen aan betere (milieu-) resultaten. Daarnaast blijft de huidige (gratis) ophaalservice van grofvuil behouden, waardoor het serviceniveau hoog blijft.

7.5 Gevolgen voor de landelijke doelstellingen

Hoewel de benoemde aanpak zal leiden tot verbeterde resultaten, zal dit mogelijk niet voldoende zijn om in 2030 de landelijke doelstellingen te behalen. Het landelijke doel is onlangs aangescherpt. In eerste instantie was het doel om het restafval onder de 100 kilo per inwoner per jaar te krijgen. Nu geldt voor 2030 dat minimaal 60% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt aangeboden en 75% van het afval wordt gerecycled.

Met dit beleidsactieplan gaat Zoetermeer een verbetering realiseren op deze twee percentages. Het is echter niet volledig te voorspellen wat deze verbetering gaat zijn. Met name de intensivering van de communicatie is moeilijk te voorspellen. De inzet op communicatie is in 2024 en 2025 al versterkt, maar wordt met dit plan nogmaals stevig vergroot. De verwachting is dat dit zal leiden tot een aanzienlijke verbetering van de resultaten van Zoetermeer, maar een exacte voorspelling is niet te benoemen.

De nieuwe aanpak van PBD scheiden zal ook leiden tot een verbetering van de resultaten. Van deze aanpak is wel specifieker te voorspellen wat de gevolgen gaan zijn. Dit omdat er een goed inzicht is in het totale PBD afval in Zoetermeer. Met de nieuwe aanpak voor PBD is de verwachting dat het totale scheidingspercentage in Zoetermeer stijgt van 39% naar circa 43% en het recyclingpercentage stijgt van 32% naar ongeveer 34%.

Met dit nieuwe beleidsplan gaat Zoetermeer dus stappen zetten op weg naar de landelijke doelstelling. De komende jaren wordt actief gemonitord op de effecten van dit beleidsplan. In de volgende paragraaf wordt beschreven hoe dat wordt gedaan.

7.6 Monitoren

Om de gevolgen en effecten van dit beleidsplan te volgen wordt ingezet op monitoren. Voorheen werd er jaarlijks een sorteeranalyse uitgevoerd. De komende jaren wordt dit verhoogd naar twee keer per jaar. Hierbij worden de diverse afvalstromen gesorteerd en onderzocht. De resultaten van deze analyse worden vervolgens gepubliceerd. Dat gebeurt in de programmabegroting. Deze indicatoren geven inzicht in de voortgang richting de landelijke doelstellingen voor 2030 en maken het mogelijk om tijdig bij te sturen. De onderstaande indicatoren worden gemeten om het afvalbeleid te monitoren. Aan de hand van de monitoring wordt het afvalbeleid in 2029 geëvalueerd.

Monitoring

- Restafval per inwoner (kg/inwoner/jaar)
- Grof huishoudelijk restafval per inwoner (kg/inwoner/jaar)
- Totaal huishoudelijk afval per inwoner (kg/inwoner/jaar)
- Scheidingspercentage huishoudelijk afval (%)
- Recyclingpercentage huishoudelijk afval (%)
- Ingezameld GFT+E t.o.v. totaal vrijkomend GFT+E (%)
- Ingezameld PBD t.o.v. totaal vrijkomend PBD (%)
- Ingezameld papier en karton t.o.v. totaal vrijkomend papier en karton (%)
- Ingezameld glas t.o.v. totaal vrijkomend glas (%)
- Ingezameld textiel t.o.v. totaal vrijkomend textiel (%)

8. Financiën

In dit hoofdstuk worden de financiële aspecten van het afvalbeleid uiteengezet. Eerst wordt beschreven op welke wijze de financiën rondom afval nu zijn ingericht. Daarna wordt ingegaan op de veranderingen die volgen vanuit dit nieuwe beleid.

8.1 Zoetermeerse situatie

Het financiële systeem voor het inzamelen en verwerken van afval is een grotendeels gesloten systeem. Dit betekent dat de opbrengst uit de afvalstoffenheffing wordt gebruikt voor het dekken van de kosten van afval. De gemeente Zoetermeer heft afvalstoffenheffing bij huishoudens. De Wet Milieubeheer schrijft voor dat de opbrengst van die heffing uitsluitend mag worden gebruikt voor de kosten van de afvalinzameling, afvalverwerking en daaraan gerelateerde kosten. Er mag geen winst worden gemaakt en de opbrengst uit de heffing mag niet worden gebruikt voor andere gemeentelijke uitgaven. Kortom, een gesloten systeem. In Zoetermeer bedraagt dit gesloten systeem ongeveer twintig miljoen euro per jaar. Het overzicht hieronder geeft de afgeronde bedragen over het jaar 2025 aan.

Activiteit	**Kosten per jaar**	
Inzamelen restafval	€ 3.200.000	
Inzamelen GFT+E	€ 1.500.000	
Inzamelen grofvuil	€ 1.050.000	
Inzamelen grofvuil (ophaalservice)	€ 750.000	
Inzamelen glas, papier, textiel en kunststof	€ 700.000	
Inzamelen KCA (klein chemisch afval)	€ 200.000	
Inzamelen wit- en bruingoed en bouw-, en sloopafval	€ 100.000	
Totaal inzameling		€ 7.500.000
Zwerfafval verwijderen	€ 1.250.000	
Handhaving	€ 575.000	
Vegen	€ 175.000	
Communicatie	€ 100.000	
Totaal andere activiteiten		€ 2.100.000
Onderhoud en exploitatie containers	€ 1.750.000	
Groot onderhoud	€ 350.000	
Totaal onderhoud		€ 2.100.000
Verwerkingskosten (bij afvalverwerkingsbedrijven)	€ 5.700.000	
Inkomsten (vergoeding voor afvalstromen)	€ -1.000.000	
Totaal verwerking (min inkomsten)		€ 4.700.000
BCF (fictieve compensabele BTW)	€ 2.000.000	
Kosten van kwijtschelding (via gemeentelijke belastingen)	€ 1.100.000	
Kapitaallasten	€ 500.000	
Totaal financiële kosten		€ 3.600.000
Totale kosten		€ 20.000.000

De kosten van afval worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Dit verloopt via een vaste heffing met een differentiatie naar grote van huishouden. In de onderstaande tabel staat deze verdeling voor het jaar 2025, zoals deze door de gemeenteraad is vastgesteld in de Verordening afvalstoffenheffing 2025. Dit is een jaarlijks terugkerend besluit van de gemeenteraad. Op deze manier wordt jaarlijks bepaald wat de hoogte van de heffing is.

Afvalstoffenheffing 2025	
Huishouden van 1 persoon	€ 307,88
Huishouden van 2 personen	€ 345,70
Huishouden van 3 of meer personen	€ 362,54

8.2 Financiële gevolgen nieuw beleid

De kosten van afvalbeheer staan de komende jaren onder druk door de stijgende landelijke kosten. Dit afvalbeleid is er daarom ook op gericht om de kostenstijging voor huishoudens zoveel mogelijk te beperken, zonder dat dit ten koste gaat van de service aan de huishoudens. Met dit nieuwe afvalbeleid worden diverse veranderingen, met financiële gevolgen, geïntroduceerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in eenmalige kosten en het effect wat de diverse acties en aanpakken hebben op de structurele kosten. In de tabel op de volgende pagina staat per aanpak/ actie benoemd wat de eenmalige kosten zijn en wat de veranderingen van de jaarlijkse kosten zijn. Het gaat daarbij dus niet om de totale jaarlijkse kosten, maar specifiek om de kostenstijging of daling per jaar. Op deze wijze is namelijk goed te zien wat het effect per aanpak is. Totaal vraagt dit afvalbeleidsplan een eenmalige investering van ongeveer € 1.080.000. De structurele jaarlijkse meerkosten zijn vanaf 2028 ongeveer € 163.000. Hoewel dit dus een stijging van de jaarlijkse kosten betekent, is het toch een verbetering van de situatie. Dit komt voornamelijk omdat er jaarlijks meer besteed wordt aan bijvoorbeeld communicatie, maar de kosten voor het verwerken van afval juist omlaag gaan. Landelijke prijsstijgingen voor afval verwerken hebben daardoor in de toekomst ook minder effect op de gemeente Zoetermeer.

Afvalbeleidsplan	Eenmalige kosten	Verandering jaarlijkse kosten
Afval verminderen		
Inzetten op vermindering van verpakkingen	N.v.t.	+ € 10.000
Invoeren Ja-Ja sticker ongeadresseerd drukwerk	€ 20.000	+ € 5.000
In gesprek over lesmateriaal voorkomen afval	N.v.t.	+ € 10.000
Afval scheiden		
Andere manier van PBD scheiden	€ 915.000	- € 175.000
Uitfaseren o.v.- containers laagbouw	P.M.	P.M.
Onderzoek milieueilanden	€ 30.000	N.v.t.
Aanpak papier en karton		
- Verkleinen opening container	€ 20.000	N.v.t.
- Plaatsen perscontainer	P.M.	P.M.
Aanpak GFT+E scheiden	N.v.t.	+ € 10.000
Onderzoek specifieke afvalstromen	€ 30.000	N.v.t.
Afval wegbrengen		
Afsprakensysteem zelfbrengdepot	N.v.t.	+ € 8.000
Onderzoek uitbreiding zelfbrengdepot	€ 30.000	N.v.t
Proef bakfiets en aanhanger	€ 30.000	N.v.t
Proef wegbrengen tuintegels	€ 5.000	N.v.t.
Afval ophalen		
Nieuw ophaalschema minicontainers	N.v.t.	N.v.t.
Behoud van grofvuil ophaalservice	N.v.t.	N.v.t.
Inzet handhaving op correct aanbieden afval	N.v.t.	N.v.t.
Communicatie		
Structurele communicatiecampagnes	N.v.t.	+ € 295.000
Totaal	€ 1.080.000	+ € 163.000

8.3 Effect op afvalstoffenheffing

De kosten van het nieuwe beleid hebben een totaal effect op de afvalstoffenheffing. De stijging van de jaarlijkse kosten worden beperkt. Om daar te komen zijn er echter eenmalige investeringen nodig. Bijvoorbeeld investeringen voor het nieuwe PBD systeem. Vanaf 2028 hebben de eerste acties en aanpakken effect op de heffing. Daarmee is het ook mogelijk om de stijging van de afvalstoffenheffing enigszins te beperken. De inschatting is dat de heffing vanaf 2029 maar met enkele euro's per jaar stijgt.

In onderstaande tabel is de stijging van de heffing weergegeven. De bedragen zijn niet cumulatief maar ten opzichte van de heffing in 2025.

Afvalstoffenheffing	Gevolgen afvalbeleid
2026	+ € 9
2027	+ € 17
2028	+ € 3
2029	+ € 3
2030 (en verder)	+ € 3

In verband met de planning en de volgorde van bestuurlijke besluitvorming is het wellicht niet meer mogelijk de investeringen in 2026 direct te verrekenen met de afvalstoffenheffing van 2026. In dat geval zal de gemeenteraad worden voorgesteld de kosten in 2026 te dekken vanuit het begrotingssaldo.

De beperkte stijging van de afvalstoffenheffing staat wel in schril contrast met de verhoging van de afvalstoffenheffing die volgt uit de landelijke ontwikkelingen. Zoals in 'hoofdstuk 2.3 Landelijke ontwikkelingen' staat beschreven zijn er diverse landelijke ontwikkelingen die impact hebben op de gemeente Zoetermeer. De belasting op verbranden van restafval, de CO2 heffing en de nieuwe plastictaks worden doorbelast. Dat betekent dat er een flinke verhoging van de afvalstoffenheffing aankomt. De exacte impact van deze veranderingen moet nog worden bepaald, maar op dit moment is de inschatting dat de afvalstoffenheffing in 2028 met ongeveer € 45 per huishouden toeneemt. Vanaf 2030 is dit bedrag opgelopen tot ongeveer € 70 per huishouden extra.

